

PROSVETNI DELAVEC

Štev. 21-22 Ljubljana, 24. decembra 1957 LETO VII

Ureduje uredniški odbor. Odgovarja Jože Zorn. Uredništvo in uprava Nazorjeva 1-L. Telefon številka 22-284. — Letna naročnina din 800.— Štev. ček računa 60-KB-1-2-140 — Tisk Časopisno založniškega podjetja »Slovenski poročevalec«

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV

V novo leto

Zepot je leto za nami. Pričelo se je, kot vsako, z željami po uspehu pri delu in z voščili za osebo srečo vsakega posameznika. Navada je, da ob prihodu v novo leto delamo obračun, koliko je bilo teh uspehov doseženih in koliko želja ob začetku leta se nam je med letom uresničilo.

Delo, ki ga opravljajo naši prosvetni delavci, ni lahko, in vedno bolj prihaja do izraza misel, da za to delo ne morejo biti odgovorni sami, ampak celotna družba. Vendar je in bo ostala poglavitna odgovornost za uspehe in neuspehe pri vzgoji in izobrazbi mladega rodu na prosvetnih delavcih. Prepričani smo, da se te odgovornosti naši vzgojitelji dobro zavedajo, ko vsako leto prihaja v naše osnovne šole v Sloveniji preko 30 tisoč mladih državljanov, od katerih dela bo v prihodnosti odvisna rast socialistične družbe.

In ko tako gledamo leto za letom nazaj v bližnjo preteklost, lahko vidimo, da se življenje in dogodki zdaj mnogo hitreje razvijajo. Kljub temu da dostikrat postajamo nestrpni, moramo vendar priznati, da smo po težkem stanju, ki ga je pustila v našem šolstvu zadnja vojna, dosegli vendar mnogo uspehov. Ti uspehi se z vsakim dnem večajo, kakor se veča in krepi politična in ekonomska moč naše dežele.

Leto, ki je za nami, nam je v vsem našem javnem življenju prineslo mnogo novega. Za utrditev doseženih uspehov je bila sprejeta vrsta novih zakonov, ki bodo naše pridobitve v gospodarstvu in ostalem javnem življenju še bolj utrdili. Za nas je še posebno pomembno dejstvo, da gre h kraju triletno delo za reformo šolstva in da bo sprejet predlog novega sistema izobraževanja in vzgoje v Jugoslaviji, zakon o šolstvu in novi učni programi, tako da bomo že z novim šolskim letom pričeli z novim sistemom v šolstvu.

Zavedamo se, da je za ustvaritev tega novega načina dela, s katerim smo v preteklem letu že pričeli, pred nami velika odgovornost. Vemo, da bo to delo terjalo maksimum naporov naših prosvetnih delavcev, ko bodo morali premagati vse objektivne in subjektivne težave, na katere bodo na tej poti naleteli. Vemo tudi, da ta preobrat ne bo izvršen preko noči, vemo pa tudi, da se bo delo uspešneje razvijalo, če bo celotna socialistična družba sodelovala pri tem delu.

Napačno je mišljenje, da nam bodo to novo šolo ustvarili samo boljši ekonomski pogoji, ki so tudi važni. Naše šolstvo bo lahko reformirano samo reformirani vzgojitelji. Tega se dobro zavedamo in zato je v naše šolstvo v zadnjih letih proniknilo toliko življenja, kot ga po vojni še ni bilo, in vsak dan se večja zavest odgovornosti pri vzgojiteljih za to delo.

Ko bo te dni vsakdo izmed nas napravil obračun dela v preteklem letu, bo nehote pomislil na načrte za prihodnje leto. Uresničenje načrtov prihodnjega leta pa bo že nov prispevek za novo izboljšano šolo. Prepričani smo, da bodo naši prosvetni delavci naloge, ki jih je pred njih postavila socialistična družba, izvršili z vso vestnostjo in odgovornostjo, kar so v preteklosti že večkrat dokazali.

Za uresničenje vseh naprednih idej v šolstvu pa želimo vsem prosvetnim delavcem mnogo sreče in uspehov pri njihovem delu v novem letu. Hkrati pa želimo vsem našim vzgojiteljem mnogo zdravja, osebne sreče in zadovoljstva, da bodo lahko premagovali vse težave, ki jih bodo srečali na svoji poti!

Henrik Zdešar

Odbornikom, članom društev prosvetnih delavcev, dopisnikom Prosvetnega delavca in vsem delovnim ljudem srečno novo leto 1958

Uredništvo in uprava Prosvetnega delavca Republiški odbor

Delo predsedstva Centralnega odbora

V zadnji številki Prosvetnega delavca smo poročali o plenumu Centralnega odbora Zdrženja učiteljev, predmetnih učiteljev in profesorjev Jugoslavije dne 6. in 7. decembra t. l., na katerem so člani Plenuma obravnavali predvsem Predlog o sistemu izobraževanja in vzgoji FLRJ, ki ga je dala v diskusijo Zvezna komisija za reformo šolstva. Kot druga točka dnevnega reda je bilo v razpravi poročilo o delu predsedstva Centralnega odbora.

Poročilo zajema dobo med drugim in tretjim plenumom. V tem času je predsedstvo najprej zelo aktivno sodelovalo pri pripravi uredb o dopolnilnih plačah šolskih delavcev in s svojim prizadevanjem tudi uspešno, kolikor je bilo v tednjih razmerah pač možno uspeti. Takoj ko so se začeli razgovori o Zakonu o javnih uslužbencih, so člani sekretariata sodelovali v različnih komisijah, ki so pripravljale zakonski osnutek. To sodelovanje seveda ni v ničemer vezalo predsedstva, ki je zato skoraj na vseh svojih sedenjih razpravljalo tudi o vprašanjih, ki so bila načelne važnosti pri izdelavi tega osnutka. Prav tako je predsedstvo na nekaterih svojih sedenjih obravnavalo osnutek Zakona o pokojninskem zavarovanju. Poročilo navaja, katera stališča združenja je pri tem uspešno uveljavljalo.

V zvezi z uvajanjem novega komunalnega sistema, predvsem pa v zvezi s formiranjem občin in znatnim povečanjem teritorija posameznih okrajev, je bilo treba reševati vrsto organizacijskih zadev. Pri tem je bilo načeto tudi vprašanje članarine oziroma njene razdelitve. Kvote, ki ostajajo občinskim društvom, so zelo majhne, dočim so zneski, ki se odvajajo Zvezi sindikatov, razmeroma visoki. Zato je predsedstvo vprašanje predložilo Centralnemu svetu Zveze sindikatov Jugoslavije. Gre pri tem tudi za to, da se reši finansiranje naših okrajnih odborov.

Ena predsedstvena seja med obema plenumoma je bila v celoti posvečena ideološko-političnemu delu naših organizacij. To delo naj bi bilo organizirano in sistematično. Zato je predsedstvo izdelalo orientacijski program ter ga dostavilo vsem republiškim odborom, da bi ga le-ti prilagodili oblikam, ki so samoiniciativno vznikne na terenu.

Seja 23. III. 1957 se je bavila z vprašanjem cenjenih letovanih prosvetnih delavcev. Pri tem je bila dana pobuda, da se osnuje centralni fond, v katerega bi se odvajal del članarine. Posebna komisija vprašanje še vedno proučuje in to v neposrednem kontaktu z našimi društvi.

Predmet, s katerim se je bavilo predsedstvo CO, je bilo tudi strokovno izpopolnjevanje našega kadra. V tem pogledu je bilo osvojeno načelo, da je to še vedno vprašanje, ki ga morajo naša združenja imeti stalno pred očmi, pa čeprav državni upravni organi ustanavljajo posebne institucije za to delo. Seveda je treba obojno delo koordinirati.

Kot osnovno vprašanje te delovne dobe je predsedstvo CO označilo vprašanje šolske reforme. Zato je dalo tudi navodilo vsem republiškim druženjem in občinskim društvom, da na svojih letnih običnih zborih temu vprašanju posvetijo posebno referat in da povedo svoje mnenje o elaboratu.

Posebni zaključki so bili sprejeti tudi v zvezi z založniško dejavnostjo Zdrženja. Kot znano, je Zdrženje že pričelo izdajati časopis »Revija šolstva«, od katere so že izšlo tri številke. Časopis bo seznanjal prosvetne delavce o vseh šolskih problemih, ki se pojavljajo v svetu. V načrtu je tudi izdaja knjižne zbirke o prosvetnih delavcih, ki so dali svoja življenja za svobodo kot prva bo izšla knjiga o prosvetnih delavcih narodnih herojih.

Predsedstvo je v tem razdobju tudi močno utrdilo svoje mednarodne zveze in skrbelo na temelju recipročnosti za izmenjavo prosvetnih delavcev z zamejskimi.

Diskusija k poročilu predsedstva je bila kratka, ker je tudi drugega dne večino časa zavzela še razprava o »Predlogu«. Zadržala se je predvsem na vprašanju vrednotenja našega dela. Odraslega vrednotenja sta bili tudi časopisni poročili obeh velikih beograjskih dnevnikov o poteku plenarnega zasedanja.

Mrs

3. v vadbicah oziroma v oddelkih, v katerih se dijaki vzgojiteljske šole in dijaki učiteljske oziroma študenti višjih in visokih šol pripravljajo za učiteljski študij oziroma vzgojiteljski poklice;

4. v eksperimentalnih šolah;

5. z večjim številom otrok oziroma učencev, z več razredi v enem oddelku ali z večjim številom otrok oziroma učencev v dveh oddelkih, kakor tudi za delo z večjim številom otrok oziroma učencev v domovih in drugih vzgojnih ustanovah.

Poseben dodatek se more ustanoviti tudi v primerih posebne potrebe po učnem osebju določene specialnosti v strokovnih šolah, kakor tudi za uslužbenice, ki delajo v pogojih, ki so škodljivi za zdravje.

Predpise o ustanavljanju posebnega dodatka po predhodnih odstavkih izdajajo republiški izvršni sveti v mekih predpisov Zveznega izvršnega sveta.

Učnemu in vzgojnemu osebju pripadajo za delo v isti predšolski ustanovi, ustanovi za izobraževanje odraslih, domu oziroma v isti šoli posebna nagrade:

1. v predšolskih ustanovah, domovih in internatih — za delo preko rednega delovnega časa;

2. v splošnoizobraževalnih šolah, strokovnih in višjih šolah — za delo preko rednega števila ur in drugih opravkov, ki so nujno povezani s poukom.

Natančnejša določila o normi rednega dela oziroma rednega števila ur in o višini nagrade predpise izvršni svet.

Honorarnim uslužbencem v šolah in na fakultetah se določa honorar na uro ali v pavšaliranem mesečnem znesku. Nadrobnejša določila o določanju honorarja v smislu tega odstavka predpise rep. izvršni svet.

Učnemu in vzgojnemu osebju, ki dela v šolah oziroma vzgojnih domovih na vasi, pripada brezplačno stanovanje in kurjava.

Natančnejša določila o brezplačnem stanovanju in kurjavi predpise republiški izvršni svet.

Okrajni ljudski odbor okraja določa, katere kraje je v njegovem območju šteti za vas.

Ljudska skupščina sprejela zakon o javnih uslužbencih

NEKATERA DOLOČILA ZA USLUŽBENCE PROSVETNIH USTANOV

Zvezna ljudska skupščina je sprejela Zakon o javnih uslužbencih. Novi zakon predstavlja nadaljnji korak v demokratizaciji našega družbenega življenja. Tudi poglavje, ki se nanašajo posebej na uslužbenice šolskih in drugih prosvetnih ustanov, prinašajo marsikatero izboljšavo napram določilom Uredbe o prosvetno-znanstveni službi iz leta 1952, ki je s tem prenehala veljati. V naslednjem objavljam nekatera tve določila, ki veljajo za prosvetne delavce.

NAZIVI

Nazivi uslužbencev, ki delajo v šolah in drugih vzgojnih ustanovah, so:

a) v šolah in vzgojnih ustanovah za izobraževanje in vzgojo otrok, učencev in odraslih: vzgojitelj, učitelj, učitelj praktičnega pouka, strokovni učitelj, predmetni učitelj, profesor;

b) na višjih šolah: predavatelj višje šole, profesor višje šole;

c) na fakultetah, visokih šolah na stopnji fakultete in umetniških akademijah: asistent, lektor, docent, izredni profesor, redni profesor.

Uslužbenec v nazivu vzgojitelj, učitelj, strokovni učitelj, predmetni učitelj in profesor morejo v izjemnih primerih dobiti tudi poseben naziv pedagoškega svetnika. V takem primeru se tem uslužbencem doda k osnovnemu nazivu še naziv tega posebnega zvanja (profesor-pedagoški svetnik in pod.).

Naziv vzgojitelja obstoji le v predšolskih ustanovah.

Naziv učitelja, učitelja praktičnega pouka, strokovnega učitelja, predmetnega učitelja in profesorja lahko obstaja v šolah

in drugih vzgojnih ustanovah za izobraževanje in vzgojo otrok in učencev, kakor tudi v šolah in drugih vzgojnih ustanovah za izobraževanje odraslih ne glede na vrsto šole oziroma vzgojne ustanove.

Naziv učitelja, predmetnega učitelja in profesorja more obstajati tudi v domovih kulture in v delavskih in ljudskih univerzah.

Naziv učitelja, učitelja praktičnega pouka, strokovnega učitelja, predmetnega učitelja in profesorja more obstajati tudi v vzgojno popravni in kazensko popravni zavodih.

Naziv profesorja more obstajati tudi v posvetovalnicah, pedagoških centrih in podobnih ustanovah.

Naziv učitelja praktičnega pouka, strokovnega učitelja, predmetnega učitelja in profesorja more obstajati tudi na višjih šolah za izvedbo vaj in praktičnega dela.

Za poedine nazive je potrebna naslednja izobrazba: za naziv vzgojitelja, učitelja, strokovnega učitelja — učiteljska oziroma te odgovarjajoča srednja strokovna šola ali nje enaka izobrazba; za naziv učitelja praktičnega pouka — strokovna kvalifikacija visokokvalificiranega delavca oziroma mojstra; za naziv predmetnega učitelja — ustrezna višja šola ali nje enaka izobrazba; za vse druge nazive: fakultetna izobrazba ali te ustrežna izobrazba, če v zveznem zakonu ali v predpisih, ki temeljijo na zveznem zakonu, ni drugače določeno.

Uslužbenec v nazivu pedagoškega svetnika se razporeja za dva oziroma za en plačilni razred više od končnega plačilnega razreda svojega osnovnega naziva in to: vzgojitelj, učitelj strokovni učitelj č. V., predmetni učitelj č. IV., a profesor do III. plačilnega razreda.

Plače uslužbencev prosvetnih ustanov se razvrščajo v tele plačilne razrede:

- 1. vzgojitelj, učitelj, učitelj praktičnega pouka, strokovni učitelj XV do VII
- 2. predmetni učitelj XIV do VI
- 3. profesor, asistent XII do IV
- 4. predavatelj višje šole, lektor . . . IX do IV
- 5. profesor višje šole VII do III
- 6. docent V do III
- 7. izredni profesor III do II/1
- 8. redni profesor II/1 do I/1

V končnih plačilnih razredih nazivov iz točke 1-6 in v završnem plačilnem razredu naziva iz prednjega odstavka sta dva periodska povška.

Osnovne plače za nazive v prosvetnih ustanovah se razporejajo od I/1 do XV plačilnega razreda in znašajo: I/1 — 33.000, I/2 — 31.000, II/1 — 29.000, II/2 — 27.000, III — 24.000, IV — 22.000, V — 20.500, VI — 19.200, VII — 18.000, VIII — 16.800, IX — 15.800, X — 14.800, XI — 13.800, XII — 12.800, XIII — 11.800, XIV — 11.100, XV — 10.400.

Uslužbenec v navedenih nazivih se določa položajna plača in delovno mesto.

Uslužbenec na položajih upravitelja ustanove za predšolsko vzgojo, upravitelja šole, dijaškega doma in internata, upravnika (direktorja) ustanove za izobraževanje odraslih, direktorja šole, šefa oddelka strokovne šole, šefa katedre oziroma šefa odgovarjajoče organizacijske enote na fakulteti in drugih visokih šolah, šefa fakultetne in univerzitetne ustanove — kakor tudi na drugih tem odgovarjajočih položajih — pripada položajna plača glede na položaj, ki ga imajo.

Višino položajne plače za poedine nazive oziroma položaje določa, s predpisom Zvezni izvršni svet.

Posebni dodatki se morejo dajati uslužbencem, ki stalno delajo:

1. v šolah in drugih vzgojnih ustanovah v krajih, v katerih so delovni in življenjski pogoji izredno težki;

2. v šolah (v oddelkih) in drugih vzgojnih ustanovah za gluhoonem, slepo, vzgojno zanamarijeno, umsko zaostalo, logopedsko, invalidno, tuberkulozno in trahomatično mladino;

Prosvetni kader za osemletno šolo v luči statistike

PODATKI O UČNEM KADRU ZA OBVEZNO ŠOLANJE (Po stanju z dne 15. 10. 1957. Podatki so iz Sekretariata sveta za šolstvo LRS)

Okraj	Oddelek	Učit.	Hon. upok.	Ima pogodbe	Potrebe	Manjka
1. Celje	639	581	8	21	645	93
2. Gorica	450	401	7	11	452	69
3. Koper	341	333	3	11	345	26
4. Kranj	389	344	17	33	395	96
5. Ljubljana	920	848	52	54	930	188
6. Maribor	1025	939	15	36	1030	142
7. M. Sobota	464	416	7	17	468	76
8. Novo mesto	367	330	2	15	370	57
9. Trbovlje	381	364	22	15	385	58
	4976	4556	133	213	5020	805

Iz navedene preglednice sledi, da manjka za to stopnjo obveznega šolanja 805 učiteljev. Vsteti so v to število tudi honorarji, upokojenci in učitelji, ki imajo že pogoje za upokojitev. Učno osebje za stopnjo z razrednim poukom dajejo učiteljska učiteljska bodo dala v letih 1958-1962 naslednje število absolventov: 350 (l. 1958), 280 (l. 1959), 280 (1960), 270 (1961), 500 (1962).

Osemletne šole V. do VIII. razred — samostojne nižje gimnazije in nižje gimnazije v sestavi popolnih gimnazij

Okraj	Oddelek	Prof.	Pred. uč.	Strok. uč.	Učit.	Honorarcevi	Ima pogodbe za upok.	Potrebe	Manjka
1. Celje	218	38	89	17	76	78	16	330	126
2. Gorica	101	23	58	28	37	8	5	154	21
3. Koper	103	29	44	18	43	7	7	155	28
4. Kranj	199	69	78	22	53	25	15	307	125
5. Ljubljana	421	254	177	15	77	65	48	670	262
6. Maribor	429	99	155	39	150	23	20	643	220
7. M. Sobota	136	15	29	10	104	10	3	212	67
8. Novo mesto	97	20	35	10	49	10	8	152	46
9. Trbovlje	131	32	55	10	49	10	—	206	50
	1835	579	720	169	638	236	122	2829	945

Iz te preglednice je razvidna situacija glede učnega osebja na dosedaj drugi stopnji obveznega šolstva (V. do VIII. razred razvitih osemletnih šol, I. do IV. razred gimnazij). Za predmetni pouk na tej stopnji imajo formalno kvalifikacijo profesorji, predmetni učitelji in strokovni učitelji, uči pa na tej stopnji tudi precejšnje število (638) osnovnošolskih učiteljev. Navzlic temu manjka za to stopnjo 945 učnih moči. Pomanjkanje učnih moči je izredno pereče zlasti zaradi tega, ker je pritok novih učnih moči majhen. Višja pedagoška šola daje letno okoli 90 predmetnih učiteljev. Obe fakulteti (filozofska in prirodoslovno-matematična) tudi samo okoli 90 letno. Pomanjkanje kvalificiranih učnih moči za to stopnjo bo tem bolj občutno, ker pričakujemo porast števila razvitih osemletnih šol in ker bi bilo treba nadomestiti vsaj del formalno nekvalificiranega učnega osebja iz vrst osnovnošolskega učiteljstva s predmetnimi učitelji in profesorji.

Posebno šolstvo. V 30 ustanovah za posebno vzgojo (eksternih posebnih šol in zavodih) je 260 učnovzgojnega osebja, manjka pa 52 oseb, zlasti vzgojiteljev za zavode (20%).

Problem tujega jezika v obvezni šoli

Pri izvajanju reforme našega šolstva gre pomembno mesto vprašanja: kako rešiti problem poučevanja tujih jezikov v naših šolah. Mnenja so različna; ker pa je odločitve o tem vprašanju daljnosežnega pomena — gre za potrebo in koristi vsega našega ljudstva ter za šolsko zaposlitve vse naše mladine — je treba zelo skrbno pretehtati razloge, ki so v prid enemu ali drugemu predlogu, da bo rešitev za sedanjo stopnjo našega družbenega razvoja pravična in da bo upoštevala tudi nadaljnji razvoj.

Premisliti je treba o vzrokih, ki so privedli do današnjega stanja glede poučevanja tujih jezikov v naših šolah: kolik delošolci imajo pri tem težnje tujih narodov po nacionalni in gospodarski ekspanziji ter po političnem izolacionizmu in izkoriščanju po eni strani in kolik delošolci imajo težnje našega ljudstva po nacionalni neodvisnosti, kulturnem razvoju in enakopravnosti v družini narodov. Tega, političnega, momenta pri reševanju našega problema niti tako ne smemo zanemariti.

Če hočemo vedeti, katere tuje jezike naj na naših šolah poučujemo in kako naj ta pouk organiziramo na raznih stopnjah in v vrstah šol, moramo vedeti, na kateri stopnji gospodarskega razvoja smo, na kateri stopnji obsebnosti stoji, kakšne so naše bodoče perspektive v tem pogledu in kakšen bo predvideno tempo našega nadaljnjega razvoja.

Kakšno je stanje v večini dosežanih nižjih gimnazij?

Pouk tujih jezikov koristi v glavnem le tistim učencem, ki nadaljujejo šolanje v višji gimnaziji ali na kakšni srednji strokovni šoli. Teh učencev je sorazmerno majhen odstotek. Če ravnate učence, ki so ostali učenci? Koliko učencev je dosegel zaostalo v raznih razredih nižje gimnazije samo zaradi tujega jezika? Kolika škoda, da niso učni učne snovi nadaljnjih razredov, ki so jim ostali zaprti? Koliko dijakov se zaradi tujega jezika ni moglo vključiti v poklice, ki so si ga izbrali?

Namen tujega jezika je v današnji osemletki zastavljen sicer nekoliko drugače kot doslej: učenci naj bi pridobili neko sicer skromno, vendar zaokroženo in praktično uporabno znanje. Najhujše tade in nevednosti, ki sem jih nekaj poprej omenil, bi z boljšim poukom postopoma odpravljali... Pouk se pa, da tudi tak, reformiran način dela ne bi opravičeval uvedbe tujega jezika kot obveznega predmeta v predmetnik osemletke.

Takšno skromno znanje se ne bi omogočilo polne konverzacije v tujem jeziku, prav tako ne čitanja tujih časopisov in literature. Bilo bi le temelj za nadaljnje izpopolnjevanje v tujem jeziku v šolah, v tečajih ali v lastnih študijem. Absolutno obvezne šole, ki bi se v tujem jeziku še naprej izpopolnjevali, bi bilo za sedaj občutno manj od tistih, ki bi po dovršeni obvezni šoli svoje že tako skromno znanje pozabili. Čemu torej ves trud? Ali naj bo zaradi potrebe manjšine prizadeta večina?

Za poučevanje tujih jezikov je bilo naštetih več utemeljenih razlogov, predvsem:

- znanje tujega jezika je našemu človeku koristno pri izvajanju njegovega poklica;
- znanje tujih jezikov je ključ h kulturni zakladnici človeštva;
- ob učenju tujega jezika si mlad človek pridobiva intelektualno moralne vrednote;
- znanje tujega jezika je koristno v tujem prometu;
- potrebno je za znanstveno delo;

potrebno je za življenje v svetovni skupnosti.

Našeti razlogi so tehtni. Iz njih sledi, da je na naših šolah tuje jezike treba poučevati. Tega pa se je treba smotro lotiti. Sklep, naj se vsa šolska mladina od desetega leta dalje učij tujega jezika (enega ali drugega), bi bil preuranjen. Zakaj?

Da to uvidimo, je potrebno gorje razloge premisliti.

— Znanje tujega jezika je potrebno predvsem tistim našim državljanom, ki pridejo pri izvajanju svojega poklica v stik s tujci in onim, ki jim je potrebna tuja strokovna literatura. Sodim, da odstotek teh uslužbencev ni velik.

— Znanje tujih jezikov je ključ h kulturni zakladnici človeštva. Brez dvoma. Vprašamo se le, ali smo že izkoristili vse možnosti, ki nam jih nudi materin jezik za kulturni dvig našega ljudstva. Kako so založene naše knjižnice? Kolik odstotek našega ljudstva jih redno uporablja? Koliko knjig prebere naš človek povprečno na leto in katere? Kakšne so možnosti za nadaljnji dvig naklade del, ki izhajajo v slovenskem jeziku? Tu je naša prvenstvena naloga. Vzporedno s tem bomo bogatili svoje znanje in lepšali svoje življenje tudi z uporabo knjig v tujih jezikih. Večina našega ljudstva pa moramo vzgojiti predvsem za to, da mu bo postala slovenska knjiga kulturna potreba.

— Znanje tujih jezikov je potrebno v tujem prometu. Predvsem gostinskemu osebu v letoviških krajih in ljudem, ki pridejo s tujci v službeni stik. Takih uslužbencev je v primeru z vsem ljudstvom le malo.

Ni nujno, čeprav je koristno, da večina prebivalstva letoviških krajev obvlada kak tuji jezik. Koristno je tudi, da mi sami kot turisti obvladamo jezik dežele, kamor smo se napotili. Sedaj nam pa množično obiskovanje tujih krajev še ni mogoče. Za notranji tujski promet pa, ki ga je treba predvsem razvijati, zadostuje znanje domačega jezika.

Ob učenju tujega jezika si mlad človek prisvaja intelektualno moralne vrednote. Toda iste vrednote pridobivamo tudi ob učenju materinega jezika in drugih predmetov v obvezni šoli.

— Znanje tujega jezika je potrebno za znanstveno delo le omejenemu krogu ljudi.

Potrebno je za življenje v svetovni skupnosti. Na sedanji stopnji medsebojnih odnosov med državami in ljudstvi je to samo lepa beseda — ako naj velja za večino prebivalstva kakšna dežela. Predno bi postala aktualna, bodo minila nemara še desetletja.

Iz vsega tega sledi, da je znanje tujih jezikov potrebno le manjšemu številu ljudi. To število se bo iz leta v leto sicer večalo, vendar bo šele po daljšem času tako veliko, da bo opravičilo obvezan pouk tujih jezikov že v osemletni šoli.

Glede uvedbe tujega jezika bi bilo treba povprašati širši krog ljudi. Morda vse starše otrok, ki pošiljajo svoje otroke v osemletke. Zadostovalo bi dvoje vprašanj:

1. Ali privolite, da se vaš otrok uči tujega jezika?
 2. Ako v to privolite, kateri jezik predlagate?
- Mislim, da bi že v 14 dneh po razpisu takšne ankete mogli dobiti obdelane podatke. Anketo bi seveda izvedli po šolski liniji. Možno bi bilo anketirati tudi učne zbornice osemletk. Prepričan sem, da so učitelji dovolj povezani z ljudstvom, da bi pravilno tolmačili njegovo mnenje.

Rezultat ankete bi bil brez dvoma dragocen za presojo našega problema. Verjetno bi se

večina staršev v središčih večjih mest odločila za tuj jezik. V predmestnih in na podeželskih osemletkah pa bi mnogo staršev odklonilo pouk tujega jezika.

Mestni starši (mislim vse tiste, ki bi se izjavili za tuj jezik) so upravičeni zahtevati pouk tujega jezika za svoje otroke.

Prav tako so vsi ostali starši upravičeni odkloniti pouk tujega jezika. Potrebno je zadovoljiti ene in druge, poleg tega pa še ohraniti načelo enotnosti osemletke šole, do katerega smo se dokopali. Rešitev tega problema je v tem, da se počuje tuj jezik na osemletki neobvezno.

Nekateri menijo, da bi taka rešitev pomenila znižanje zahtevnosti do naših učencev. Vendar temu ni tako. V vseh ostalih predmetih bi snov poglabljali in približevali učencu v skladu z načeli reformirane šole. Učenci pa, ki bi se učili tujega jezika neobvezno, bi s tem prostovoljno prevzeli nase dodatno breme v skladu s svojimi višjimi prizadevanji.

Pavel Planinšek

Pereči problemi nekaterih vajenskih šol v Ljubljani

Ne moremo mimo treh vajenskih šol, ki živitarjo prav v strogem središču slovenske metropole. To so vajenske šole lesne, oblačilne in drugih strok. Vse tri so dobile stroho v prostori nekdanje zunanje urušenske šole v Veselovi ulici 2. Na voljo jim je enajst šolskih sob, med njimi dve zelo skromni tako po obsegu kot po položaju. Le po silil razmer sta bili izvršeni med učilnice.

Vse tri vajenske šole imajo dve upravni sobici, ki sta istočasno upravljalska pisarna, zbornica in govornilnica, skratka vse, kar je v zvezi z administrativnim in pedagoškim delom šole. Sobici sta druga drugo z osnovno ploskvijo 3,4 m x 5,7 m.

V I. nadstropju je »pisarna« vajenske šole za razne stroke. Tam se poleg upraviteljeve in šolske tajnice suče še 7 stalnih in 21 honorarnih učnih moči. Če bi se vsi zrinili v sobico, jih bi se točno trideset.

V II. nadstropju pa si ravno tolikšno sobico delita upravljalski in učilnice.

Tudi vajenska šola oblačilne stroke ima štiri učilnice, od delkov pa 15. Da pride vseh 324 učencev in učenk dvakrat na teden na vrsto, se vsak dan v učilnicah zvrsti pet oddelkov. Pouk pričnajo ob četrtem na osem zjutraj in končajo ob šestih zvečer.

Na najslabšem je vajenska šola za razne stroke. Svojih 580 učencev in učenk, razdeljenih na 22 oddelkov, je po silil razmer morala razmestiti na štiri kraji:

1. v Veselovi ulici 2 ima tri učilnice, v četrti je zasebna stranka;
2. na Titovi cesti 6 sta v privatni stavbi dve učilnici za frizerski in šivski, ena izmed njih je predeljena še v delavnico. Edinstveno pri tej »šoli« je, da nima stranišča. Vajenska mladež išče v tej zadnji zatočišče v bližnjih restavracijah Rio oziroma Daj-Dam, tudi pri Tromostovju ali pa ob glavnem odmoru pohitni na matično šolo v Veselovo ulico;
3. na prulski osnovni šoli ima samo za popoldansko uporabo dve učilnici;
4. v osmo učilnico zahajajo mlinarški vajenci v neko barokno v Povšetovi ulici, kjer je

Predlagana rešitev v zelo verjetno sledila tudi iz analize statističnih podatkov, ki se tičejo našega problema.

Pouk tujih jezikov bi bil v načelu dostopen vsem učencem. Učenci, ki bi se odločili za tuj jezik, bi dobili osnovno znanje, potrebno za nadaljnje šolanje. Drugim učencem bi bilo kljub temu treba omogočiti vpis v gimnazijo ali v srednje strokovne šole. Režim pouka tujega jezika bi bilo treba na teh šolah temu primerno prilagoditi. Mislil pa, da bi bilo takih učencev zelo malo.

Ako bi bil pouk tujih jezikov neobavezen, bi nastopile dolgotrajne težave v tistih šolah, kjer se ne bi prijaviли vsi učenci za ta predmet. Mislil pa, da je težave ne bi bile nepremagljive. Reševali bi jih podobno, kot rešujemo danes problem pouka na nižje organiziranih šolah.

S tako rešitvijo problema bi pridobili tudi nekaj moči za pouk ostalih predmetov in tako olajšali problem kadra v nekaterih šolah.

V nadaljnjem razvoju bo nedvomno prišel čas, ko bo večina absolutno osemletke nadaljevala šolanje v gimnaziji ali kakšni strokovni šoli. Tedaj šele bi smeli, po mojem mnenju, uvesti tuj jezik kot obvezen predmet v predmetnik osemletke.

Pavel Planinšek

Za vzgojo kadrov

Te dni so na novoustanovljeni šoli za učence v lesni industriji v Skofji Loki uspešno opravili izpite za kvalificirane delavce prvi delavci iz lesnoindustrijskih podjetij iz vse Slovenije. S tem, predvsem pa z novoustanovitvijo šole so tudi v tej naši zelo razširjeni gospodarski veji prebili led pri vzgoji svojih strokovnih kadrov, kar je nagel gospodarski in tehnični razvoj narekoval že dolgo vrsto let. Nujno pričanje, da le strokovno šolani in sposobni kadri morejo dvigniti proizvodne kapacitete in slediti nagelmu tehničnemu razvoju v svetu, se tako vedno bolj krepi v vseh vejah našega gospodarstva. Menim, da je bilo to pri lesni industriji temeljno potrebno, saj se je treba nenehno boriti za nove proizvode v smeri čim boljše izkoriščanja hlohovine, se pravi tako, da bo poraba hlohovine čim manjša in bo v finalni proizvod vložena čim več dela, ne pa surovini. To bodo pa ustvarjali zmogli le šolani, kvalificirani kadri.

Za novo šolo se je na pobudo strokovnega združenja lesnoindustrijskih podjetij, zavzel tudi

okrajni, zlasti pa občinski ljudski odbor Skofja Loka, podjetje MLK »Jelovica« pa je dalo na razpolago prostor in zgradbo, ki je bila s primerno adaptacijo usposobljena za periodični pouk učencev v lesni industriji pa tudi za izvedbo različnih tečajev, saj je šola internatskega tipa. Prihodnje leto je v načrtu tudi šolska delavnica, tako da bo z uvajanjem strojev postopoma prešla šola v industrijski tip.

Nova šola je eden izmed razvrazov napora naše oblasti, da bi v zvezi z reformo šole našla ustrezno obliko izobraževanja kadrov v gospodarstvu pa tudi v upravi, obliki, ki je po trenutnem stanju proizvodnih sil pri nas najkoristnejša in najhitrejša. V sistemu splošnega izobraževanja odraslih, čemur pripisuje novi šolski sistem velik pomen, bodo tako strokovne šole, specializirane za določeno gospodarsko dejavnost, z vključevanjem starejših delavcev, ki bodo morali neprestano izpopoljevati svoje strokovno znanje, odigrale pomembno vlogo. Osemletna šolska obveznost naj bi dala vsem državljanom zadostno splošno izobrazbo, ki jo bo mogoče preko knjig, radija, televizije, filma, gledališča, ljudske univerze itd. vsakdo na svojem okusu neprestano sam izpopoljevati. Strokovno znanje pa bo treba izpopoljevati v samem procesu dela v proizvodnji z organizacijo ustreznih strokovnih tečajev ter s tem dati prav vsakomur možnost, da nadaljuje svoje strokovno usposabljanje na tistem področju, ki ga veseli, ki mu sleži, ker bo le tako mogel na svojem delovnem mestu izkoristiti svoje svoje sposobnosti, bo mogel nadevovati in skupnosti največ in najhitreje koristiti.

Menim, da se bo moral tudi sistem šolanja kadrov v državi in upravi prav tako prilagoditi podobnemu načinu, torej s prijemanjem ustreznih tečajev in seminarjev utrjevati delovne sposobnosti uslužbencev. Nagel prehod kompetenc z višjih organov oblasti na nižje bo nedvomno zahteval večjo strokovno usposobljenost uslužbencev, ne le tehnično, ampak tudi organizacijsko. Pri tem se mi zdi: važno, da plačni sistem uredimo tako, da bodo plače v upravi izravnane z onimi v proizvodnji, sicer se ne bomo mog-

li izogniti nadeljnemu begu v proizvodnjo, ki kvalificirane, posebno pa visoko kvalificirane kadre precej bolj stimulira kot pa uprava. Upajmo, da bo novi plačni sistem poskušal rešiti to vprašanje v tej smeri.

Končno se mi ob tem razmišljanju ponovno poudarja misel, da šolanje visoko kvalificiranih kadrov ne ustreza našemu trenutnemu stanju življenjske ravni in naših možnosti. Nedvomno bi vsi želeli, da bi mladi ljudje predvsem študirali zato, da bi se pač kar najbolj izobrazili, da bi si razširili obzorje in postali vsestransko sposobni dojemati ter pravilno vrednotiti dogajanja okoli nas. Ali ti časi so verjetno še zelo daleč. Trenutno dajemo ogromna sredstva za vzgojo visoko kvalificiranih kadrov, prvenstveno zato, ker jih naše gospodarstvo potrebuje. Za ta cilj pa je univerzitetni študij daleč predolg in predrag. Menim, da si tega ne morejo privoščiti nič druge države, ki so precej bogatejša od naše. Zdi se mi res absurdno, da bi mi z našimi skromnimi sredstvi vzgajali kadre, n. pr., za nemško industrijo, če nam že pevec in nogometaši uhajajo za bavaj tujino, potem ko smo jih pri nas z velikim trudem in žrtvami izšolali in vzgajali! Na drugi strani pa se mi tudi močno zdi, da mnogi, premnogi dragoceni kadri »vedrijo« po raznih inštitutih in ustanovah v centrih, medtem ko jih gospodarstvo na »terenu« krvavo potrebuje. Brez dvoma je treba vzgajati tudi znanstvenike, dati talentiranim mladim ljudem možnost za vsestranski znanstveni razvoj, ali ne na tako množični in zato dragi način. Morda bi vsi v krajšem roku predevali in sprejeli določeno znanje, potrebno za uspešno delo na delovnem mestu, potem bi pa večina čimprej zavihala rokave in se naprej izpopolnjevala v proizvodnji ob delovnih procesih samih, določeni odstotek iz vsake stroke pa bi se teoretično poglabljal in ustvarjalno razvijal stroko po inštitutih in ostalih znanstvenih zavodih. Sicer se bojim, da bo premnogi absolutno univerze tedaj, ko bi moral začeti skupnosti s polno zmogljivostjo vračati vložena sredstva, začel misliti — na upokožitve.

Andrej Česen

Iz uprave »Prosvetnega delavca«

Letos je uprava Prosvetnega delavca že večkrat pozvala svoje naročnike oziroma blagajnike društev učiteljev in profesorjev, naj ji redno nakazujejo naročnino, in sicer za več mesece skupaj. Precej je takih društev, ki so se odzvala njenim pozivom ter ji redno dostavljajo potrebne sezname in naročnino ne le za tekoče leto, ampak so izpolnili svoje obveznosti tudi iz preteklih let. Mnogo pa je še individualnih naročnikov in blagajnikov, ki se za pozive uprave ne zmenijo, ji ne pošiljajo seznamov niti ji ne nakazujejo naročnine, kakor bi bilo treba. In prav ti povzročajo upravi ne samo mnogo dela in težav, ampak tudi veliko materialno škodo, saj dolgujejo neredni naročniki upravi Prosvetnega delavca nad 1.000.000 dinarjev. Zato uprava Prosvetnega delavca ponovno poziva vse naročnike, ki še niso poravnali svojega dolga iz prejšnjih let, naj to čimprej store, hkrati pa prosijo odbornike društev učiteljev in profesorjev ter sindikalnih skupin in tudi šolska vodstva, naj poskrbe, da bodo naročniki izpolnili svoje obveze do našega skupnega glasila. Tu pa tam se zgodi, da uprava zahteva od kakega naročnika ali tudi od društva, naj poravna naročnino, ki je bila morda že nakazana. Take pomote so možne, posebno kadar gre za terjatve iz prejšnjih let. V takih primerih prosimo blagajnike, da nam pošljejo priznanice, ki jim jih bomo takoj vrnili, ali pa vsaj sporočijo datum in vsoto nakazila, da bi zadevo uredili.

Spectator

Jože Zorn: Vtisi s potovanja po Sovjetski zvezi

(Nadaljevanje)

SREČANJA Z LJUDMI

Rahlo valovita pokrajina okoli Zelenege Kurgana me je s svojimi gozdovi, polji, potoki, jezeri in travnikii zelo spominjala na našo Stajersko, še posebno na okolico Poljčan.

Ze takoj prvi dan me je zamikalo, da bi pohitelo spoznal rusko vas, o kateri smo pri nas toliko brali. Z nekim tovaršem vsa se že takoj drugi dan napotila na obisk bližnje vasi Brikovo.

Pred vasjo vsa se ustavlja v upravnih poslopih kolhoza. V mehanični delavnici, v kateri so kovački in mehaniki popravljali motorna poljedelska vozila, so naju na kratko odpravili. Ze ob prvi hiši v vasi vsa imela več sreče. Ob plotu vsa se dolgo pogovarjala s kmečko gospodnjjo, vendar ni vsa uspela priti v notranjost domačije.

V sredini strnjene vasi, ki meje kakih petdeset hiš, vsa se

ustavila pred poslopjem s poštnim nabiralnikom in prebivala na steni nabita obavestila in lepake za bližnji mladinski mednarodni festival v Moskvi. Medtem so prišle iz hiše tri mladinke, odbornice vaškega odbora mladinske organizacije komsomola. Začela vsa se z njimi pogovarjati in tako vsa zvedela, da sva pred vaškim sovjetom.

Peljala so naju v hišo, kjer vsa se spoznala z mladim predsednikom sovjeta. Razkazali so nama lepo urejene, čiste uradne prostore in knjižnico s čitalnico v istem poslopiju. Nato pa smo skupaj odšli po vasi, obiskali na najino željo prvo kmečko hišo in bližnjo šolo.

Ruske kmečke hiše so drugači drugi zelo podobne. Skoraj vse so zgrajene iz napol obte-sanih debel, ki so enostavno pobeljena ali modrikasto, zelenkasto obarvana. Le okna in

skratka ničesar. Po mestnih ulicah in po parkih ne najdeš človeka, ki bi spustil cigaretni ogorek na tla, in stalno smo se morali na potovanja opozarjati, da se ne bomo izkazali kot južni vročekrvni ljudje.

V nobeni vasi nismo našli gostilne. Slab glas o ruskem pijanstvu je v splošnem le še šala preteklosti. Zejo si ljudje gasio z različnimi mineralnimi vodami, zelo okusnimi in poceni sadnimi sokovi, z ruskim čajem brez dodatkov in v mestih še z lahkim pivom.

Restavracij in gostilj je po naših pojmih izredno malo tudi v mestih. Celu v najboljšem hotelu in v redkih restavracijah nekaj vrtovih nismo našli človeka, ki bi pil vino ali vodko. To je prihrajeno samo za praznovanje in za pogostitev. V Sovjetski zvezi ne poznajo dražjih živil in pijač, kot sta vino in vodka. V Leningradu smo v pomočnih urah iskali nekaj splošno dostopnega za sovjetske ljudi. Ob vsej na tisoče kilometrov dolgi vožnji po železnicah nismo opazili na prostoru le pevela, ne papirja, n. ostankov jedi. Potniki nikoli ne mečejo školci okna niti ogorkov niti uporabljenih vžigalnic,

ge sosednje vasi, sem opazil, da nam kmečke žene na poždrav niso odzdravljale, pač pa se je žena, ki sem jo vprašal za pot v šolo, začudila, zakaj hodim sam po cesti. Neka gospodnja pa vsa s tovarišem na poljski cesti srečala dva delavca, ki sta ustavila tovorni avto in malicala na travi.

Zaprosila vsa, da nama prižeta cigareti. Delavca sta naju povabila, naj prisedevala, in med nami se je razvil dolg pogovor. Ker je bil eden izmed njihju med vojnjo rdečearmejec v naši domovini in se je bojeval v Beogradu in Banatu, je to še bolj pozitivno naš razgovor. Opazila vsa, da so delavci politično mnogo bolj razgledani kot kmečki prebivalci. Dobro sta poznala zgodovino naših odnosov s Sovjetsko zvezo, naše težnje, naše družbeno upravljanje. Kjerkoli smo se srečali z ljudmi, ki so kdaj živeli med nami ali več brali in slisali o nas, so nas sprejemali z velikimi simpatijami. Tudi mnogi tuji, neznanji ljudje so v kioskih, trgovinah ali v razstavšičkih spontano kupili kakemu članu naše delegacije, ko so zvedeli, da je Jugoslo-

van, najhno darilo, razglednice, knjigo, značko za ljubeznivi spomin na neznanega sovjetskega človeka.

Za ruski način gostoljubja je še posebej značilna lastnost, da si tudi odrasli ljudje zelo radi izmenjujejo darila med seboj. Ob večerih, ko so bile v Zelenem Kurganu, v Moskvi, Kijevu ali Leningradu umetniške ali družabne prireditve, smo si vedno darovali cvetje. Ob prihodu in odhodu v razne kraje smo vedno dobivali cvetje, tik pred odhodom pa še albume, razglednice in kakšno knjigo. Se bolj cenjeno in moderno darilo pa so značke najrazličnejših vrst. Vsako mesto, vsaka oblast ima navadno več vrst različnih simbolov, značk, ki jih darujejo drug drugemu. Na srečo smo imeli s seboj nekaj naših pionirskih značk, s katerimi smo pač najbolj osrečili moskovske otroke, ki so nas povabili na akademijo v Park kulture v Moskvi na Dan sovjetskih železničarjev.

Ob tej priložnosti smo si oledali svetovno znani Park kulture oziroma samo njegov pionirski del, katerega vsak dan poleti obišče vsaj pol mi-

liona ljudi. Tu je za otroke vse brezplačno: vrtičkari, vodromi, gugalnice, vražje kolo, predstave lutkovnega gledališča, kino, ročne delavnice za različno zaposlitve, botanični vrt in drugo.

Na prireditvi so nas nastopajoči otroci železničarjev iz Moskve, Iraraki, pisalci in pevci toplot zdravili in nas obdarovali s cvetjem. Ker je deževalo, je bila prireditev v zimski dvorani z 2.300 sedeži. Tu nas je posebno prevel otroški pevski zbor s svojim koncertom pod vodstvom Dunajevskega, brata znanega skladatelja, in čudoviti pesni zbor gruzinskih otrok v starosti od petega do štirinajstega leta. Veliko poztvornost in ljubezen do otrocka so pokazali gruzinski mladinci, ki so na 600 km daleč pripeljali s kolesi — kar je za Sovjetsko zvezo velika redkost — in med samo predstavo se vsi prašni od potovanja pozdravili svoje mlade sorojake.

ZIVLJENJE PO NEKATERIH USTANOVAH

Po naključju sem si ogledal tudi dve vaški ljudski knjižni-

Mednarodno zborovanje pedagogov v Varri na Bavarskem

(Nadaljevanje s 3. strani)

Ijavo. Zena mora biti danes šečasno moč in žena. Ona rada ljubi, rodi in streže. S to dvojno vlogo pa je ob vsi avtoriteto.

Mehanično rutinsko delo nima sedaj nikake vsebine, ker nosi obeležje daljšega delovnega procesa, zato pa iščejo ljudje vsebinsko na drugih življenjskih področjih. Čimvečji zaslužek denarja je postal merilo človeka.

V sedanjih družinah manjka razgovorov, skupnega planiranja in rokovanja. Malo je problemov, ki bi skupno zanimali vse družinske člane. Iz majhnih stanovanj, v katerih sedaj na splošno prebivajo vse družine, pošiljajo otroke na ulice, kjer iščejo senzacij, ker njih srca hrepenijo po doživljanju. Starši ne morejo več prenašati na otroke svojih doživljajev. Prototip našega časa je človek, ki hoče v javnosti nastopati, in v družini tisti, ki se zna znebiti bremena vsakdanjega dela.

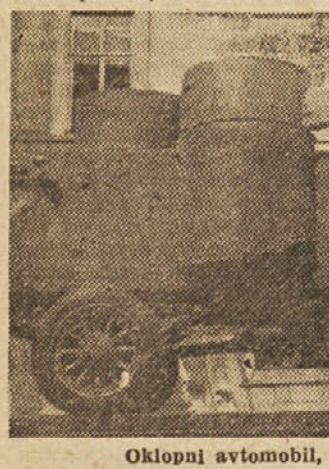
Zato moramo ustvariti metodo, ki bo znala ustvariti socialno loško zvezo med starimi in mladino. Le s skupno zaposlitvijo in skupnim delom bo nastal občutek skupnosti. Če bi ope našli že izgubljene rodokoleske funkcije, bi postalo družinsko življenje zopet dobro. Nekdaj sta se pri vzgoji pogovorila oče in mati. Sedaj otroci očeta redko vidijo, mati pa izgubila besedo. Sedaj oče še sam sebe ne pozna. Tudi delavec je razdrobljen, v tovarni opravlja samo odmerjeno delo, ki ni popolno za izdelavo celega izdelka. Delo teče na tekočem traku. Stroj ni sentimentalni, od delavca terja svoje ne glede na to, ali je zadovoljen, srečen, zdrav ali bolan. V tovarnah delo nima več vsebine, zato jo delavci zapušča, menjavajo delovno mesto in iščejo večji zaslužek, kar jim je le za danar. Počasno delo, estetski izdelki za delavca nimajo več vrednosti. Hitro izdelati, čimveč zaslužiti, je njih cilj. Nekdaj so pomočniki potovali in delali daleč v tujini, primerjali način dela in vrsto izdelkov, imeli sami veselje nad tem, česar so se naučili in kar so izdelali, sedaj tega ni več.

Sedaj prerastejo otroci starše, predno telesno dorastejo, in starši se tega niti ne zavedajo; ne vedo, kaj sedaj otroke zanima. V mestih sa otroci sužnji stanovanj, kar slabo vpliva na njihovo vzgojo. Matere jim stalno grozijo; pazi, da tega ne poškoduješ! Pazi, da tega ne ubiješ! Posravnjvanje sob je za otroke nezanimivo. Raje gredo na ulico in čakajo na to, kdaj se bosta zaleta dva avtomobila. Starši pa ne znajo na otroke prenašati svojih doživljajev, jim pokazati življenje okrog njih, ki ga moramo tako uravnati, da je v korist vsej človeški družbi.

Predavanje o nalogah učiteljskih združenj v stoletju atoma, ki ga je imel prof. Rodenstein iz Braunschweiga, in razgovor po predavanju sta nakazala. Niti v eni državi na svetu nimajo enotnih predstav o bodoči šoli. S tem vprašanjem se je že ukvarjal svetovni kongres učiteljskih združenj v Manili. Obravnaval je šolstvo v zaostalih deželah, visoko razviti država in podeželskih krajih.

V tako imenovanih zaostalih deželah ima učitelj poleg svoje šolske dejavnosti še nalogo sodelovati pri gospodarskem dvigu svoje okolice. Tu se ne sme samo izobraževati, kako učiti otroke, temveč tudi, kako postati prebivalstvu svojega okolja pri izboljšanju rodne zemlje, pri selekciji setve, kolarjenju itd. V krajih s tekstilno industrijo bi moral učiti

Kilometra dolgi koloni ob kremenjskem zidu, da pridejo skozi Mauvolet. Ko prevzet stopa med množico ljudi mimo oboka mirno počivajočih in bereš na

Oklopnj avtomobil, dar delavcev Leninu

Gomili herojev, ki te spominja na begunjsko pokopališče, imena mnogih znanih herojev na enostavnih, skromnih kamnih, se zaveš, da se je globoko dojel duh zgodovine, ki je v zadnjih štiridesetih letih obrnil tok človeštva. Spomine na oktorsko revolucijo smo srečevali po vsej poti. Nepozabni so vtisi na Lenina in njegovo delo.

Velj seznanjati prebivalstvo z modernimi stroji in delovnimi metodami v tej stroki.

V močnih industrijskih deželah menijo sociologi, da avtomatizacija ne bo zajela več kot 8 odstotkov delavcev, ker bo morala ostati mnogo obratov brez avtomatizacije, medtem ko ostali ne vedo, katera področja bodo pri tem prizadeta. Vsekakor pa bo moral biti delavec okrog leta 1980 visoko kvalificiran, inteligenten tehnik ali skoraj že inženir. Imeti bo moral močan čut odgovornosti, moral bo spoznavati vse napeke v delovnem procesu in jih tudi znati takoj odstraniti. S tem v zvezi so tudi sledeče naloge šole.

Ker bo prihodnost zahtevala od vseh ljudi višjo izobrazbo, večjo razgledanost in spretnost, je kot priprava na moderni čas potrebna razširjena in obsejna izobrazba. Šolska doba mora biti podaljšana do 18. leta starosti.

Hitra sprememba sveta vpliva na delo šole, ki je izgubila svoj nekdanji vpliv. Sedaj komaj nekaj nauči, kar že nima več trajnosti. Vse je izpremenjeno, vse je drugače, ker novi čas prinaša hitro in stalno nove zahteve; iz tega izvirata dve zahtevi:

Človek bodočnosti bo potreboval stalno vzgojo od zibelke do groba in ne bo nikdar dovolj izučen; v tem je velika naloga vzgoje odraslih. Ni samo vprašanje količine tega, kar se učimo, temveč tudi vprašanje, kako se bo človek bodočnosti znal hitro in lahko prilagoditi vsakemu okolju. Ne bo več važno, kaj in koliko se učimo, temveč da se učimo, kako učiti. Prav tako bo v vzgoji polklovec. Na mesto strokovne rutine mora stopiti razvoj splošne sposobnosti, ki ne bo več upošteval posebnih politikcev in tradicionalne poklicne vzgoje.

Nastali so sledeči socialni in sociološki problemi: Vedno več bo prostega časa, ki pa bo moral biti smiselno izpolnjen. V prihodnje bo nastalo tudi pomankanje delovne sile, to pa seveda samo tako dolga, dokler bo kupna moč in potrošnja prevladovala nad proizvodnjo. Šola bo morala skrbeti tudi za to, da ne bo vzgajala človeka samo za delo, temveč tudi za njegovo prosti čas. Poglavitna naloga pa je spolna priprava za družbeno življenje v smislu postajajoče bodočega državljanca. Teza vprašanja ne more rešiti družina, tudi ne cerkev, temveč šola. Če se ta v zvezi ne posreči, bomo imeli na velje primitivne ljudi, ki bodo svoji okoliščini lahko nevarni.

Za hitro spremembo in prilagoditve novi zaposlitvi je potrebno popolno poznavanje dela, kar dvigne do viška vse duševne in etične motive. To sposobnost je treba hkrati vzporejati z inteligenco. Talente je treba podpirati in razvijati. Osnovni zakon gospodarstva je, da obrat, ki se ne splača, iz etičnih razlogov odpravimo. Zato je tudi v redu, da delavec zaradi izboljšanja svojega življenjskega stanja menja delovno mesto; pri tem ne smemo govoriti o kakšni etični slabosti.

Podaljšanje šolske obveznosti ne sme pomeniti razdelitve nasitene učne snovi na nadaljnja šolska leta. Zadnja leta morajo biti prehod k poklicu brez pouka za poklic. V podaljšanih šolah potrebujemo številne delavnice, stroje in naprave, ki pa naj ne služijo za pouk iz večznanosti, temveč naj dajo učencem priložnost, da se v vsakem primeru spoznajo in znajdejo. Le ob koncu bi bila še potrebna majhna poklicna izobrazba. Današnja poklicna šola je namreč je nekakšna poklicna spremljačica šole. V viš-

šolski Stopali smo po 250 m dolgem hodniku, po katerem so 6. novembra 1917. leta deputati delavcev, vojakov in kmetov pripeljali Lenina, ko je iz ilegale stopil v javno delo, ogledovali smo si ogromno marmornato obarvano, v kateri je dan pozneje Lenin razglasil Dekret o miru in kruhu - rojstni kraj revolucije. Kot povsod, smo tudi tu imeli odlično strokovno vodstvo. Na Nevi pa smo si nato še ogledali križarko Aurora, ki je danes tudi muzej. Direktor muzeja je bilšvi mornariški častnik oktobrske revolucije. V zlati knjigi nam je pokazal podpise nekaterih naših ljudi in darila jugoslovanskih obiskovalcev Aurora. Vodji naše ekspedicije je podaril veliko sliko križarke in se z našo skupino fotografiral.

Tak spoštljivi odnos do oktorske revolucije smo srečevali po vseh ustanovah, na prireditvah in v pogovoru z mnogimi ljudmi. Štirideset let dno, bivšo palačo kneza Jusupa, Putilovske tovarne ali grobišče leningrajskih herojev, povsod smo se srečevali z zgodovino vsega sveta. Novemu rodu pa pomeni predvsem željo po miru in blagostanju.

Med vsemi spomeniki pa je na nas napravil najgloblji vtis

ih razredih podaljšane šole bomo potrebovali poklicne strokovne učitelje novega kova. Poklicne šole sicer ne bodo odpravljene, ampak moramo s podaljšano šolo doseči, da dobimo celodnevno šolo, ki pa bo povsem drugače organizirana kot sedajšnja poklicna šola. Tudi bodoči strokovni učitelj bo povsem drugačnega kova. Biti bo moral tehnično izobražen in vsestransko strokovno razgledan, da bo znal s premišljeno tehnično razgledanostjo razvijati v otrocih njihove sposobnosti. Ta otrok bo kmalu postal delavec ali kmetovalec. Oba pa bosta morala biti močno izobražena, razgledana in odgovorna, ker bo že v prihodnjih 20 letih avtomacija in produkcija zelo izpremenjena. Za sedaj se je zelo izpremenil odnos med vodstvom tovarne in delavci. Mladina, ki jo sedaj vzgajamo, bo živela v letu dvesto tisoč. Angleška, francoska in nemška učiteljska društva predvidevajo, da bo prihodnja doba preobrnila rek v potu svojega obraza boš jedel svoj vsakdanji kruh, ker bo konec potu in bo vse delal stroj.

Učiteljevo znanje je preozko. Sicer se ne bo nikoli vsega naučil, moral pa se bo stalno izpopolnjevati in se vzhljvati v gospodarstvo in politiko. Treba bo pravilno učiti, in to bo revolucija v šolstvu. Človeka je treba vzgajati tudi za njegov prosti čas, učenca pa navajati pri političnih vzgoji. k ročnosti, ne pa kot pripravno na poklic. Le z vzgojo odraslih in otroka bomo dosegli, da mu ne bo težko, ko bo prišel po končani šoli v krog delavcev in odraslih ljudi z drugo mentaliteto.

Predavanje o zunanjih politiki v atomski dobi je imel dr. W. W. Schlitz iz Bonna, ki je izjavil: Navidezno se ni v sedanjih zunanjih politiki nič izpremenilo. Politiki in zgodovinarji niso vneljali nikake nove znanosti. Vprašanje je le, ali je ta ali oni postopek v zunanji politiki upravičen. Če pridrmo do sklepa, da se je malo ali nič izpremenilo, bi lahko prav mirno prepustili vso skrb upravljanja atomskega časa fizikom.

V resnici pa se je v primerjavi s prejšnjim časom v sedanjih dob atomv in kratkem času prava veliko izpremenilo in nastane vprašanje, kakšne posledice lahko nastanejo iz tega.

Spremenila se je intenziveta uporabe moči, to se pravi: dosedaj veljavni in za potek zgodovine odločujoči element, vojska, ki je bil faktor državne moči in njene znanje uporabe sile, imenovane vojna, je danes potisnjena v megle negotovosti. Ni več države, ne oblike vlade, ne zgodovinske faze, v

Kje je profesor Cosinus?

(Nadaljevanje s 3. strani)

usta? Ta ali oni jih morda še namete skupaj, če rečimo prodaja hišo na Dolejskem, vinarstvo na Stajerskem, ali če je žena dedovala. Na vsak način pa večina naših ljudi takega zneska ne zmore. (Izvirati ni niti večina univerzitetnih učiteljev.)

Nihče ne trdi načelno, da bi morali uživati prosvetarji neko posebno prednost, ker so ravno prosvetarji, čeprav je sicer tudi precej res, da mora šolskik doma opraviti veliko šolskega dela in da torej doma dela za šolo, med tem ko lahko marsikdo drug v pisarni dela za dom. Toda neurejene stanovanjske razmere zelo negativno vplivajo na delovni polet v šoli in posredno tudi na priliv novih kadrov v prosveto.

Drago Vontina

kateri bi v kritičnih primerih urejevali s skrajnimi nasilnimi sredstvi. V Nemčiji prav resno razmišljajo, ali je pravilno, in zadostno podajanje zgodovine, ki sloni na velikih datumih vojni, in koliko je zadosten sedanj način spoznavanja zgodovine socialnega in duhovnega razvoja. Kdor za dosego svojih ciljev žene politiko do skrajnosti, mora spoznati, da je danes nemoščot. Kdor se je sedaj odločil za vojno, je moral biti prepričan, da bo svoj cilj dosegel. Danes pa ne ve nihče, kako bo učinkovala uporaba atomskih sredstev. Vemo pa, da to vodi v negotovo stanje, o katerem ne vemo, kako se bo končalo in če ga bomo preživeli. Teh dejstev pa politiki, zgodovinarji in javnost še niso doumeli. Važno pa je, da je ta velikanski problem, s katerim se ljudje še niso ukvarjali, resljivi. Beseda »obramba« je dobila povsem drugačen pomen. Posledice na političnem področju so ogromne, ker je celoten sistem politike oropan svojega najmočnejšega orožja. Defenziva je danes pomemben sestavni del politike posameznih držav. V osnovi pomeni odpoved aktivni politiki. Ni več militarizem sredstvo, ki bi lahko spreminilo današnje stanje. Tudi zunanja politika lahko uporablja druga sredstva. Sistem sredstev moči se naravno izpremenja, če ni več tega najmočnejšega sredstva. Iz tega izhaja, da se moramo spremeniti ali pa se intenzivneje posluževati drugih sredstev politike. Danes ne gre več za zasledbo ozemelj, temveč za duhovno zavajevanje območja.

Vsako politično dejanje mora biti najprej dobro premišljeno. Dokler miselnost ne absorbira stoteletja atoma, ne moremo pričakovati nove politične tvorbe. Veliko nam je ostalo, iz česar bi lahko napravili še samo navade.

Politična vzgoja volje in izražanje svobodnih narodov mora biti odločno intenzivnejše. Če je prej zadostovalo, da se je nekaj tisoč ljudi ukvarjalo z zunanjepolitičnimi vprašanji in so se samo vlade pečale s politikot, bomo sedaj imeli vidno politično intenziteto, če bo v odločilnih vprašanjih sodeloval ves narod.

Odlične spremembe nam narekujejo reševanje mnogih vprašanj. Mi moramo biti politično odgovorni in stalno politično delavni. In kaj naj tu kaj praktično ukrenemo? Živimo v državi, v kateri je starejša generacija pod vplisom nezasišanih doživljanjev. To pa bo izboljšano, če bo mlajše pokolenje pripravljeno vstopilo v politično odločanje. S tem pa prevzame celoten vzgojni režim veliko odgovornost, vzgojitelju pa moramo dati potrebno znanje, možnost in čas ter mu vzbuditi voljo, da se vključi v skupno delo in odgovornost.

Drago Vontina

REŠITEV JE TREBA NAJTI

Ce hočemo rešiti to pereče vprašanje in preprečiti še nadaljnje slabšanje, bo treba seči pač po drugih ukrepih. Občne naj stavilo v letni proračun vsako leto gradnjo nekaj stanovanj za svoje prosvetne delavce, kot je predlagala komisija ljubljanskega DUP. Ali pa naj se nudi učitelju in profesorju možnost, da si sposodi iz tistih pol milijona dinarjev, ki jih potrebuje, če hoče stopiti v zadrugo. Druge rešitve ne vidim. Na vsak način naj dobi primerne stanovanje tisti prosvetni delavec, ki ga resnično potrebuje, ne pa samo tisti, ki ima srečo, da službuje v eni redkih občin, ki kažejo zaradi zanimanja, ali pa če ima zadosti začetnega kapitala, da lahko stopi v stanovanjsko zadrugo.

Za zaključek še poučna zgodbica z nekega urada, kjer sem nabiral podatke. Neki tovarš me je kar naravnost vprašal: »Kaj pa smlaj mljše dosežil s tem člankom? Se pulite sami za stanovanje, ali pa vam gre samo za honorar?«

»Ne, niti, niti«, sem mu nekotko prizadeto odvrnil. »Stanovanje imam. Honorar pa bo komaj vreden besede.«

»Potem ste pa precej naiven za svoja leta«, je dejal sočutno. »Ali še zdaj ne veste, da se s pisanjem prav nič ne opravi. Kaj pa mislite, da boste dosegli s svojim člankom. Nič, zanesljivo nič. Ne vi, ne kdo drug. Zadevo lahko reši samo kakšen človek s prirermnim vplivom, če hoče v pravem trenutku zavrteti telefon in pri pravem človeku potrkati na prave vrune. Sicer pa kar pišite, če hočete, zaradi mene...«

Ko stopamo s šolsko reformo v novo veliko obdobje naše šole, ne bo napak, če odgovorni člankijši pomislijo tudi na materialne pogoje naših zavodov in učnega kadra in pri tem najdejo sprejemljivo rešitev za ublažitev stanovanjske krize naših prosvetnih delavcev.

Mrko Hrovat

Decrolyjevo življenje in njegova šola

Belgijski psihater in pedagog Decroly, začetnik globalnega pouka, ki ga upošteva tudi naš učni načrt, je bil zanimiv po svojem učnem sistemu, vzbujal pa je v svetu spoštovanje tudi kot človekoljub in vzgojitelj.

Njegove centre zanimanja, to je prehrano, slabo vreme, nevarnosti in delo so sicer spodrinila druga važna življenjska dejstva in imajo sedaj samo zgodovinski pomen, še vedno pa so za nas poučni njih bistvo in razlogi nastanka.

Najbolj nas zanima Decroly kot človek; zakaj v tem človeku vzgojitelju se je porodila ideja njegove šole. Decroly je imel čednosti, ki so bile v vseh časih vzvišene in bodo pri vzgajanju mladih rodov nujno potrebne tudi v najbolj dovršenih družbenih oblikah. Njegova veličina je bila njegova etična pedagoška duševnost; saj na zunanaj ni pomenil nič; bil je doktor medicine, drugača posvetnega položaja pa ni imel; njegova družba so bili nepomembni normalni in normalni otroci, njeim učitelji ter gostje iz tujine, ki so se zanimali za njegovo šolo. Nekaj mesecev pred smrtjo je iz težke bolezni nekoliko okrevajl; prvi, kar je storil, so bila opazovanja Ninete, deklice, ki jo je vzel za svojo; to delo je bilo zanj nekaj zelo prisrčnega. V mišljenju je bil samosten, samonik, nikomur pokoren; v tel njegovi samosvojesti pa je bilo mnogo več občloveškega kot v toliko in toliko običajnih članik katere koli vladajoče organizirane skupine.

Decroly je torej že po svojem humanem, socialnem in pedagoškem značaju tudi za nas pomemben in sodoben. Skromen in nepoznan učitelj ali učiteljica v njegovim hotenjem je spoštovanja vreden; zgolj teoretičen pedagog brez njegovega srca pa je le z učnostjo prepleškan grob.

Bolj bomo spoznali Ovidija Decrolyja iz njegovega življenja.

Rodil se je 1871 v Renaxu v Flandriji. Oče, francoskega rodu, tovarnar, je imel smisel za vzgojo svojih otrok; ti so največ časa preživeli na velikem vrtu okrog hiše; tu so imeli živali v kletkah, rastline, ki so jih sami gojili, ter spravili za orodje, ki so se ga učili uporabljati. Ob delu je malj Ovidij opazoval in proučeval naravo. Osnovno znanje si je pridobil mimogrede in igrase s svojo zgodaj razvito računumnostjo. Ko je znal štirati, je porabil ves čas za knjige, vrt in izlete v naravo. Ljubezem do narave, opazovanje, ukaženost, svoboda, samodelavnost so bili pozneje glavni znaki njegove šole.

Težave so se začele na ateneju, posebno z latinščino; verbalni pouk se je upiral njegovemu kritičnemu duhu, nasilna disciplina pa samozavesti njegove osebnosti; med njimi in učitelji so neprestani spori. Od vseh predmetov sta ga najbolj veselila risanje in glasba. V tretjem razredu je naletel na simpatičnega profesorja naravoslovnih ved; ta ga je vpeljal v kemijo in mu dovolil svobodno vstop v svoj laboratorij. Sedaj je postal Ovidij boljše volje; posvetil se je eksperimentalnim znanostim, spori s profesorji so nehali, dovršil je atenej.

Deška in mladeniška leta Ovidija Decrolyja in drugih pedagoških reformatorjev nam dajo razumeti, zakaj so tako obsodili takratno šolo in zakaj so jo hoteli reformirati. Hoteli so pač mladino obvarovati trpkosti, ki so jo sami čutili, ter ji obraniti dobre, ki so jih bili v mladosti tudi sami deležni. Decroly je imel neprilike s profesorji - zato so pozneje njegovo šolo učenci sami in v najboljšem pomenu besede svobodno upravljali. Verbalni pouk se je upiral njegovi nadarjenosti za opazovanje in njegovi želji po osebnih delavnosti - zato je pouk v njegovi šoli slonel na opazovanju narave in življenja ljudi v okolici; o daljnih krajih pa so jim pravili ljudje, ki so vse to sami doživeli; jezikom je pripadalo - kot sredstvo izražanja - šole tretje mesto.

Tudi na univerzi v Gandu ni imel sreče; ni bilo profesorja ki bi ga bil znal uvesti v strogo znanstvene metode. Izbere si področje, do katerega je imel veselje se izza otroških let: posvetil se je medicini. Med študijem je obiskoval klinike in bolnice ter posebne dopolnilne tečaje. Najbolj sta ga zanimali nevrologija in nevropatologija, ki sta bili takrat najmanj raziskani medicinski znanosti. Ni mu bilo samo za znanost; niti mu ni bilo na tem, da bi postal slaven zaradi kakega odkritja. Pač pa se je zavedal, da so umske tegobe najbolj občalo vanja vredne in da je zanje še najmanj olajšav. Razlog, da si je izbral ta poklic, moramo iskati v njegovem zanimanju za znanost, v njegovi umski nadarjenosti najbolj pa v njegovem srču. Zrel je deliti dobrote vsenaokrog, najbolj pa tistim, ki so jih bili najbolj potrebni.

Po izpiti si je znanje spopolnjeval pri znamenitih profesorjih v Berlinu in Parisu. Nato se je vrnil v Bruselj, kjer so ga posebno zanimali normalni otroci. Zanje je sklenil ustanoviti zavod. Za sodelovanje si je pridobil še dva druga zdravnika, ki sta pa kmalu izgubila poum, ko sta videla, da so nastopile denarne težave. Poročil se je srečno: mlada žena mu je bila v veliko pomoč pri njegovi dobrodelni akciji. Zakonca sta ustanovila Zavod za normalne otroke; vanj sta sprejemala zapuščeno mladino kot v svojo družino.

Do smrti je Decroly ostal zvest otrokom; nikoli se ni od njih za dolgo oddaljil. Zanje si je izmislil poseben pouk, zanje je izdelal poseben učni material.

Ko je videl, da ima uspehe na Zavodu za normalne otroke, je začel misliti, ali ne bi teh metod uporabil tudi pri vzgoji normalnih otrok. Pogum so mu dajali njegovi prijatelji. In 1907 je ustanovil Šolo na Eremitaži v Bruslju; to je bila šola v življenju za življenje. Nekaj let pred Decrolyjevo smrtjo se je šola preselila na vrh položnega pobočja ob robu gozda pri mestu. Za obe ustanovi, za Zavod za normalne otroke in Šolo na Eremitaži, je imel petindvajset let, do svoje smrti, hude skrbi; zanje je žrtvoval svoje srce, svoj razum in velik del svojega premoženja. Poleg tega je prirejal tečaje na svobodni univerzi in na zavodu za pedagoško izobrazbo v Bruslju. Med nemško okupacijo v prvi svetovni vojni sta se oba zavoda le s težavo ohranila. Kljub temu je ustanovil in vodil še organizacijo za vojne sirote.

Decroly je bil priden in delaven; letal je od enega zavoda do drugega. Delal je, dokler ga ni bolezen popolnoma ugobila. Umrl je 1932, nekega jesenskega dne, ko se je sprejal po vrtu in se je pravkar oddaljil, da bi si utrgal eno od cvetic, ki jih je vzel za življenje tako ljubil.

Decroly je ostal ves čas svojega delovanja izven uradnega pedagoškega sveta. Tudi tečaje je prirejal le po svobodnih zavodih. Obe šoli sta bili zasebni, podrejani samo njegovemu vodstvu. Vzdrževali so jih učenci; denarno so ga podpirali sorodniki; dobival je darila tudi od drugod; največ pa je prispeval iz svojega imetja. Od vlade ni prejel nobene podpore. Le enkrat mu je tudi država nekaj malega poslala, in ša to samo zaradi tega, da bi dala pogum neki stvari, ki je dala v svetu ime deželi in ki je vplivala spodbudnevalno tudi na uradne učne metode.

Le v tej neodvisnosti je bilo mogoče uvajati novosti, spreminjati organizacijo šole, poskušati postopke ter biti neoviran od uradnih ukrepov in administrativnih predpisov. Bile

Josep Doljan

POSKUS SKUPINSKEGA POUKA

Ne smemo istovetiti skupinskega pouka z poukom v oddelkih; to je tam, kjer upoštevamo neposredno in posredno delo z otroki.

Skupinski pouk zajema isto snov za ves razred. Snov, ki jo v eni uri hočemo obravnava-ti, podrobno razdelimo, najprej v toliko bistvenih elementov, kolikor skupin bomo v razredu organizirali, nato za vsako skupino področje, ki smo ji ga namenili, če razčlenimo. Mimogrede povedano, učitelj bo imel za skupinski pouk precej več priprav, v precejšnji meri pa bo taka ura tudi močno odvisna od njegove lastne iznajdljivosti.

Ura s skupinskim poukom ima sledeče dele: v uvodu prevzava s staro snovjo, nato pوهozka k novi, ki jo razlagamo čim bolj nazorno. Razlaga mora biti takoj močna, da vsak učence dojamne bistvo podane snovi.

Po taki pripravi lahko preidemo k delu v skupinah: Vsaki smo napisali nalogo v enem stavku na tablo. Treba je paziti, da so naloge dovolj jasne in tudi dobre za delo, ki ga prepuščamo učencem.

Dijaki se nato razdele v skupine. Nedvomno bo precej dolgo dosti težav, preden jih bomo lahko navadili na tiho premikanje, na tiho prenašanje stolov. Skupinam določim vodjo (in mogoče pomočnika), ki bosta usmerjala delo in o njem tudi poročala. Ko dijaka pripelješ tako daleč, poteka tudi delo prijetno vse do povzetta.

Za nazornejšo predločitev ure moj poskus: Slovenska ura: branje basni »Volk in jagnje«. Za uvod ponovite: Kaj je basen? Katere basni že poznate? Kaj je hotel pisc z njimi povedati?

Nato basen beremo. Prehod k skupinskemu delu. Razred razdelimo v štiri skupine.

so pa tudi neugodnosti: težavno je bilo vzdrževati zavod v hudi časih; delo je bilo odvisno od bogatih staršev, ki so lahko drago plačevali vzgojo svojih otrok; ustanova je bila obsojenjena na osamljenost; zavod bi bil lahko ostal v dobrih rokah le do ustanoviteljeve smrti, potem pa bi bil lahko propadel pod nespretnim vodstvom ali pa bi bil okorel v tradiciji.

Dr. Decroly je bil po izobrazbi in pokliu zdravnik in psiholog; pedagogsko, posebno didaktiko je poznal samo po žilostnih iskustvih v svojih deških in mladeniških letih. Po njegovih še tako zanesljivih in opravilnih kritikah se da sklepati, da mu niso bile preveč znane metode, ki jim je hotel vzeti veljavo. Če bi bil bolje poznal učno tehniko osnovnih in srednjih šol, bi bil laže prilagodil svojo didaktiko pogojem šole svoje dežele in bi si bil s tem tudi večji vpliv pridobil; lahko bi bil do podrobnosti izkoristil svoja iskustva v vseh učnih predmetih, posebno pri pouku materinega jezika na srednjih šolah. V zamislih je bil genalen, toda bil je samouk in se je preveč zanašal na intuicijo. Prav to pa je bila po drugi strani njegova sreča, ker bi bil drugače zašel v navado - kot drugi in bi mu bila ostela želja po iskanju novih postopkov. Prišli bodo drugi, ki bodo popravili, izpopolnili in dovršili njegove nauke.

Po svetovnem naziranju je bila Šola na Eremitaži svobodnodmislna, pozitivistična, pouk je načeljal le stvari tega sveta; šola ni poudarjala vere, pa tudi protj nji ni nastopala. Vere so se omenjale le pri zgodovini razvoja človeške omike. Koedukacije na šoli ni bilo; pouk je bil ločen po spolu.

Taka šola se v splošnem ne bi dala uresničiti, ker so bile zahteve prevelike; šola v najlepših krajih na deželi; šole s delavnicami in laboratoriji, opremljene s policami, na katerih ležijo les, orodje in drug material, ki je učencem pri vseh učnih predmetih na voljo; izbrano učno osebo, večje v znanju in psihologiji, poznavajoče učne tekste, spretno v obnavljanju z otroki in izveževano v vodstvu otroških skupin; oddeiki nadarjenih in nenadarjenih; v vsakem razredu le po kakih dvajset učencev psihološke stoga. Kaj takeša si je mogla privoščiti le Šola na Eremitaži; države in družine ne bi zmogle kaj takega. Šola, kot si jo je zamislil Decroly, bi bila še dolgo samo za premožne starše. Toda razumemo prav! Te stvari so bile za njegov sistem le priloge; kakaj bistvo njegove šole je bila metoda, metoda treh stopenj umskega delovanja - opazovanje, asociacija, izražanje - ter označje plemenitosti.

Josep Doljan

Naaloga I. skupine: Opiši kraj doganjanja. Naaloga II. skupine: Opiši živali, ki v basni nastopajo. Naaloga III. skupine: Pri-merjati lastnosti živali z lastnostmi ljudi. Naaloga IV. skupine: Kaj je pisc hotel v basnijo povedati. Za skupinsko delo v petem razredu je bilo dvajset minut časa. Uspešno so rešili prvi dve nalogi, teže tretjo in četrto. Vodje so poročali: - Na tablo smo napisali pod nalogo vsake skupine kratke stavke ali celo besede. Ura je bila skoraj kratka. Za domačo vajo so po napisanih dispozicijah napisali obnovo. Moj prvi poskus se je delno obnesel. Glavno, kar sem pri njem opazil, je to, da učenci v skupinah radi delajo. Posebno še, če med skupine uvedemo tekmovanje. Kaj pri taki uri še dosežete? Učena prisilili, da tiste minute misli z lastnimi možgani. In prav to je zelo dosti! Več takih ur in otrok bo začel razmišljati. Menda je jasno, da v vsaki uri skupinskega pouka ne moremo izvajati. Saj imamo več tipov ur. Pri skupinskem pouku pa nastane še eno vprašanje: učni pripomočki. Tudi na to bo treba misliti! Kdaj bo pouk vsebinsko kvaliteten? Takrat ko bomo učencu podajali snov v taki obliki, da je ne bo le pasivno sprejemal, ampak jo bo tudi popolnoma dojel. To bo mogoče le, če bomo učenca dovolj mobilizirali pri pouku samem! Eden izmed takih načinov je nedvomno skupinski pouk, ki bo razvijal učencevo mišljenje in ga bo zato navajal na kritičnost. Takega člana družbe tudi želimo vzgojiti!

Ta skromni prispevek je bil napisan ob lastnih ugotovitvah in je prav za samo poskus.

Zanko Smačič

Zobčnih zborov naših društev

DUP Lendava

DUP Lendava je imelo svoj občni zbor 16. novembra.

Šolska reforma se v lendavski občini kot težavem uvaja. Mnogo je k temu pripomogla občinska uprava, ki je z novim proračunom zagotovila finančna sredstva za avtobusne prevoze oddaljenih dijakov in obljubil tudi pomoč pri sezonskem in tmatu, ki bo zanje ustanovljen v zimskem času.

V Turnišču bo slednjič men- da prišlo do gradnje prepotrebne šolskega poslopja — v paviljonomskem sistemu — za kar se je občni zbor zavzel soglasno. Prav tako je zbor odločno poudaril svojo željo, naj se učiteljstvo v vseh v bodoče opusti raznega pisarniškega dela, kolikor so za to sposobni tudi drugi ljudje. Dogodil se je namreč primer, da je šef krajevne urada v Turnišču med poukom poklical učitelja, naj mu gre na sedež urada nekaj seštevati. Predstavniki občine je zboru zagotovili, da bo zadevo osebno raziskal. Obljubil je tudi, da bo občinski ljudski odbor pri vsakokratnem premeščanju učiteljstva upošteval sklepe sindikalne podružnice DUP. Kontno je bil sprejet še sklep, da bo vse učiteljstvo obiskovalo hospitacijsko šolo v Lendavi.

DUP Videm ob Ščavnici

Zborovalo je 2. novembra. Poleg občinskih poročil smo na občnem zboru slišali referat o družbenem upravljanju v šolstvu, o reformi šolstva in o novem učnem načrtu. Sledila je zelo živahna in plodna razprava. Na občinskem področju delujejo tri šole s 27 oddelki in 22 učnimi močmi. Obiskuje jih okoli 950 učencev. Manjka najmanj pet učnih oseb. Inventar je v vseh treh šolah močno izrabljen, obnova je nujna. Da bo delo uspešnejše, bosta morala občinski svet za šolstvo in svet za prosveto in kulturo v bodoče upoštevati tudi društvo učiteljev in profesorjev.

V novi 6-članski upravni odbor so bili med drugimi izvoljeni: za predsednika Franc Borko, za tajnico Marija Lengar, blagajno so poverili Anici Pepelnik.

DUP v Kanalu

Obračun svojega dela je daljo 23. novembra. Največ je bilo govora o reformi šole. Zbor je ugotovil, da gleda prebivalstvo na osemletke z nezanimanjem, ker ni dovolj poučeno o prednostih nove šole. Poudarjeno je bilo, da v občini za izvedbo reforme trenutno še niso ustvarjeni materiali pogoji. V Desklah, n. pr., naj bi bila popolna osemletka, je pa med zgradbo, ki ima v njej pouk prvi razred, in med zgradbo, kjer naj bi bil osmi razred, poldrugi kilometer razdalje. Učilnice so v treh postojlih. Po preučitvi vseh problemov je bilo odločeno, da ob imela kanalska občina dve polno razviti osemletki, ostale bodo nepopolne.

V občini je 16 osnovnih šol in nižja gimnazija. V lastni zgradbi je le pet šol, vse ostale gostujejo v bolji ali manj primernih prostorih. Kanalska gimnazija, n. pr., je v zasebni hiši tik ob prometni cesti. Delo je v njej tudi osnovna šola. Učilnice so majhne, nizke, ves dan zasedene. Gimnaziji pri- stanjkujejo kabinet, zbornica, stranišča in voda. In stoli!

Vsako jutro nastane po razredih dirka za stoli. Kdor pride zadnji, stoji. Tudi učiteljstvo. V pisarni imajo le tri stole, učnih oseb pa je trinajst. Dese- set jih vedno čaka na sedež. Stranišča na gimnaziji razpada. Zgodilo se je, da je padla učenu na glavo opeka. Gradnje novega šolskega poslopja predvidevajo že celo desetletje. Kako dolgo še? Učila so na vseh šolah nezadostna. Tudi stanje učnega kadra je v občini zelo slabo. V celotnem okraju manjka 49 osnovnošolskih učiteljev. Tudi na gimnaziji ni bolje.

Pereč problem učiteljstva so tudi neprimetri stanovanja. Ponekod naravnost kričeči primeri.

Občni zbor je določil tričlan- ski odbor, ki bo za šolsko upo- rabo zbral in uredil zgodovinske, zemljepisne in druge podatke o občini.

DUP Tolmin

Občni zbor je bil 21. novembra. Zborovalci se ugotovili, da daje občina, upoštevajoč internate in zdravstvo, nad polovico svojih dohodkov za šolstvo. Ob poročilu o reformi šolstva se je pojavil predlog, naj bi namesto reforme raj-

ši uporabljali besedo »napredek« šolstva. Nato so govorili o tem, kaj je bilo v občini napravljeno glede napredka šolstva. Odpravljena potovalna šola Zadlab — Cadrag, na Mostu ustanovitev petega razreda, na dvoeddelni šoli Vo- larje problem prostora in učne moči.

In kako je za šolsko mrežo? Komisija za reformo šolstva pri občini je pregledala položaj in ugo- tovala, da ne bo dosti sprememb. V tolminski občini bodo tri osem- letke: v Tolminu, Mostu na Soči in Podbrdu. V Tolminu popolna, drugo je odvisno še od material- nih pogojev.

Zanimivo je bilo tudi poročilo o zaposlitvi prosvetnih delavcev v občini. Od 51 učiteljev osnovnih šol jih primanjkuje 15, če naj bi vsi poučevali brez nadur. Na gimnaziji poučujejo 81 ur preko ob- veznosti. Potrebovali bo še štiri učne moči. Na učiteljsku je 13 prosvetnih delavcev, ki poučujejo 181 uro nad normo. Potrebni so še pet učnih oseb. S honorarnimi urami so učitelji in profesorji tako preobremenjeni, da je upravičeno skrb za njihovo zdravje in kvaliteto pouka.

Z učili je na šolah zelo slabo in niso redki primeri, ko je učitelj navezan na kredo in tablo; pa še tega ponekod primanjkuje. Šola Stopnik ima za tri skupine le eno samo majhno tablo. Šola Srednja Tribuška nima razen dveh stenjskih zemljevidov nobenih učil. Tudi šolski prostori so na več krajih vse prej kot idealni. Občni zbor je novemu občinskemu ljudskemu odboru predlagal, naj bi posebna komisija izdelala konkretno analizo stanja učil po šolah, nujno potrebna učila naj bi kupovali na podlagi skupnega proračuna (prvo leto opremiti vse šole z računalni, drugo leto z glos- busi itd.). Sprejet je bil tudi predlog za zmanjšanje stanovanjskih težav. V Tolminu naj bi občina zgradila stanovanjski blok za pra- svetne delavce, da novim učnim močim, ki prihajajo v Tolmin, ne bo treba iskati zatečišča v hotelu »Kra«.

DUP Senovo

Društvo zajema šest šol in je opravilo svoj občni zbor 21. no- vembra. Navzročil je bilo trideset članov.

Glede šolske reforme so v občini storiili le to, da so v Brestanici odprli peti razred. V občini pri- manjkuje učnih moči, stanovanjska stiska je občutna, učiteljeva- ga težkega dela ne upoštevajo, učitelj jim je še vedno šahovska figura. Pri zadnjih volitvah v Oblo ni kandidiral noben učitelj in tako se pedagoški delavci osta- li brez zastopnika šolstva in sta- vno v občini.

To bi bila najvidnejša boleča točka, o kateri smo slišali na občnem zboru. Pohvaljen je bil OLO Trbovlje, ki je — morda edini v LRS — dodelil DUP znatne zneske za strokovno usposabljanje.

Predsednik občine je zboroval- cema zagotovilo, da bo v novi občinski stavbi tudi učiteljstvo do- bilo stanovanja. Na predlog obč- nega zbora, naj bi se osnovna šola in nižja gimnazija v Senovem, ki sta v istem postopju, združili pod skupno vodstvo, je pred- sednik občine pojasnil, da prideta z novim letom obe šoli pod skupni proračun.

DUP Dobrovo v Brdih

V Dobrovem je polagalo ob- račun svojega dela 8. novembra. Brda že imajo dve popolni osemletki; združili sta se osnov- na šola in nižja gimnazija v Dobrovem in v Kojškem, ne- popolni osemletki pa sta ostali šola na Golem brdu in v Kobza- ni. Pred združitvijo je bilo v občini dvanajst šol. Pri vseh so sodelovali šolski odbori, skupno 112 oseb. Šolski okoliš so precej veliki, uspešno vzgojno delo učiteljstva bo možno le ob- vztrajni podpori šolskih odbo- rov.

Reforma šole je znova posta- vila v ospredje staro in znano zahtevo po gradnji novega šol- skega poslopja v Dobrovem, za kar se je soglasno zavzel tudi občni zbor. Pomanjkanje šol- skih prostorov je ponekod še zelo pereče, potreba po učilih postaja vedno večja, proračuni pa so sramotno nizki: za šolo s 180 učenci višjih razredov na primer pet tisoč dinarjev za učil- ali! Lanj je briškimi šolam po- magal okraj, da so vsaj nekate- re dobile najbolj potrebne zbir- ke.

želj prosvetne dejavnosti, pa ni učiteljev in ni nikogar druge- ga, ki bi pomagal. Stanovanjske razmere prosvetnih delav- cev so večinoma zadovoljive, najslabše je v Dobrovem. Ste- vilno učnih oseb se je v občini letos zvišalo za eno moč.

DUP Brežice

Ob udeležbi 96 članov je občni zbor potekal zelo živahno. Med drugimi gošči je bil obiskal tudi župan občine Brežice, ki je učitelju obljubil vsa ma- terialna pomoč. Brežiška občina je bila med redkimi, ki je iz- plačala trinajsto plačo.

Na zboru so izrekli priznanje republikanskemu odboru ZUP, ki je po svojem predsedniku zna- j in uspel pridobiti prosvetnim delavcem z novim zakonom boljši položaj. Okrajni inspek- tor je pohvalil brežiško DUP, da je s svojim zborom, agilnim odborom, pedagoškimi predava- nji in strokovnimi aktivami med prvimi v okraju.

Da občina v bodoče ne bo v zadregi za učitelstvo, štendi- pa dvanajst pogodbenih štendi- stov in 24 podpirancev.

Poleg občinskega dnevnega reda je bilo na programu še predavanje prof. Čopiča iz Ljubljane o reformi šolstva in o novem učnem načrtu, čemur je sledila obširna in stvarna razprava. Predavatelj je končno še obrazložil nekatera vpraša- nja v zvezi s knjigo »Spodnje Posavje«.

Zborovalci so se razšli z ge- slo: reforma je nujna. Če bo do njeni temelji dobri in trdni, bo delo v nadaljnjih razredih steklo. Pričeti je treba z refor- mo pri sebi in delo ne bo tež- ko.

DUP Tržič na Gorenj

je imelo svoj občni zbor 24. okto- bra.

Za ureditve nove šolske mre- že ima Tržič dokaj dobre pogoje. Teren ni preobširen, v mestu je internat itd. Med najbolj preči- tami vprašanji pri formiranju osemletke je učiteljski kader, ki ga povsod zelo primanjkuje, le v Tržiču so šole še dokaj dobro zasedene. Občutna ovira za na- predek je tudi materialno stanje šol v občini. Ni dovolj učil ne kabinetov ne strokovnih knjž- nic. Obupno stanje je v Križah, kjer poteka v daleč nad sto let starem poslopju pouk v vseh učilnicah v treh izmenah. Je pa ponekod še slabše, saj grozi ne- katerim šolam pouk celo v šir- njih izmenah. Bodoča šola naj vsežaja otroka v aktivnega in samoiniciativnega človeka, zato naj bi razredji temelj čimmanjše šte- vilno učencev.

Zbor je kritično pregledal de- lo šolskih odborov in prav tako tudi materialno vprašanje pro- svetnih delavcev. Poudaril je, da je boj za izboljšanje življenjskih razmer prosvetnega delavca istočasno tudi boj za dvig ravni na- še šole. Zborovalci so odločno bili mnenja, da je skladnost plač v industriji in prosveti ljudem z isto kvalifikacijo nujno potrebna zaradi ugleda prosvetnega de- lavca, zaradi njegove življenjske ravni in zaradi povečanja števila šolnikov.

Stanovanjski problem še vedno tare prosvetnega delavca. Ko to- varne iščejo tehnični kader, nu- dijo stanovanje, premije itd., v razpisu učiteljskih službenih mest pa stoji lakonična pripom- ba: stanovanja ni!

Društveno življenje DUP Tržič je bilo zelo razgibano. Med dru- štvi je društvo organiziralo med svojimi člani Poletniško zvezo. Pristopilo je dvajset članov. Le- tovaš so v Pulju, taborili v Kranju, konec junija pa so privedli tudi poučni izlet v Gorico, Be- netke in Trst. »Ekskurzije je fi- nančno podprl občinski ljudski odbor v Tržiču, ki je vedno s polnim razumevanjem sprejmal pripombe DUP in jim tudi v me- lah možnosti vedno ugodi.

DUP Žužemberk

Društvo je zborovalo 14. no- vembra v Žužemberku.

Žužemberška občina je močno pasivna, za šolstvo in prosveto daje do 40 odstotkov svojega proračuna, vendar potrebam šole še daleč ne more zadostiti. Materialno stanje šol v Suhi krajini je zelo slabo, prav tako osnovni življenjski pogoji učitel- jstva. Težke so razmere predvsem na šoli Sela-Hinje, kjer je novo šolsko poslopje več kot nujno. V Prevoškah za- radi trga kmeti, šolskega me- jača, do šole ne morejo speljati vodovoda. Kdo bi se žudil, če bo Suha krajina ostala lepega dne brez učitelja!

Prosvetni delavec v tistih od- ročnih krajih so zares nadvse postržovalni in delovni. Poleg

težkega dela v šoli in ob slabih pogojih sodelujejo na vseh po- dročjih kulturnega in politič- nega življenja, po svojih naj- boljših močeh se trudijo po- magati ljudem do večjega zna- njaja in s tem do boljšega ži- vljenja zaostale Suhe krajine. Lani so sprejeli sedem sklepov in so tudi vse izvršili. Imeli so tri uspešne delovne sestanke, v Smihelu, Sela-Hinjah in v Žužemberku. Sodelovali so v raz- nih tečajih, pri lutkovnem gledališču in na dramskem področju, v Žužemberku sta pa z odsvotvom učitelja zaživela dva krožka v okviru Ljudske tehni- ke ter pridelila zelo obiskano razstavo izdelkov.

Suha krajina se vse premalo zaveda, kaj v učitelju ima in kaj z njim lahko izgubi.

DUP Črnomelj

Občni zbor je bil 12. oktobra v Črnomlju.

V preteklem poslovnem letu je imelo društvo tri uspešna sindi- kalna zborovanja svojih članov. Društvo ima pet sindikalnih sku- pin. Ona iz Vinice je na svoje seje in sestanke vabila prosvet- ne delavce iz sosesode LR Hrvat- ske, Vinčani pa so obiskovali njihove sestanke. Nerodno jim je bilo pred gosti zaradi nedograje- ne vinčike šole.

V občini je dvajset šol, med njimi je dve višjeorganizirani. Na večini enooddelčnih šol so nastavljeni mladi učitelji. Njih- ovi življenjski položaj nikakor ni zavtiljivo; osamljeni kraj, stanova- vanje slabo, celodnevni pouk, kuhaj si sami! Zato učiteljstva primanjkuje. V tem pogledu je prav letošnje leto v Beli krajini najbolj kritično. Odnosi do učiteljstva so se v zadnjih stiri- leteh izboljšali. Vprašanje nove- ga učnega kadra je za pasivne kraje, kot je dolensko, prav resen problem. V črnomeljski ob- čini so življenjske in delovne raz- mere trde, da učiteljstvo zapuša svoja delovna mesta.

Ni manj kritično ni materialno stanje belokranjskih šol. Šole so slabe, ponekod jih pa sploh ni. V Dragatuše je nad dve sto učencev, šola pa je brez postopa- ja in prostora. Mladina se stiska po lunkah. Marindolska šola je stara uskoška zamrežena karaula. Tam je poleg vsega še problem učnega jezika. Marindolci so po- tometi nekdanjih uskokov. Njihovi otroci imajo hrvaški učni je- zik. Šolanje pa bodo po novem morali nadaljevati na slovenskih šolah. Otroci sme hoditi v šole le pet kilometrov daleč, sicer mora občina preskrbeti prevozno sred- stvo ali plačevati za otroke ostr- bo v internatih. Občino Črnomelj bi to stalo okoli dva milijona dinarjev.

Enake so težave z učili in dru- štim. Obubožana Bela krajina, ki je v NOB tudi na šolskem področju mnogo žrtvovala, ne zmore tolikšnih bremen. Zato je zbor predlagal, naj bi zvezna Ljudska skupščina regulirala proračun v bodoče tako, da bodo pasivni kra- jji deležni istih dotacij kot indu- strijski centri.

Za pravičen pedagoški takt med vzgojitelji

»Veš, mama, naš razrednik nam je kot oče.« je rekel uč- enosov učencev do posameznega predmeta in učitelja, težave u- čiteljev pri določitvi učnih urah... Učitelj matematike bo lahko na konferenci pojasnil, da je dal učencem pač pretežke naloge, da je strogo ocenjeval, da bo omlil kriterij itd. Mislim pa, da konferenca ni edina obli- ka posvetovanja učiteljev. Saj se vsak dan srečamo v zborni- ci, na hodniku, kjer se lahko pomenuimo o učencih ter tako vskladimo naše vzgojno in uč- no delo. Brez enotnosti učiteljskega kolektiva ne more biti enotnega vzgojnega in učnega smotra. Sleherni učitelj ve, ka- ko dobro se počuti pri delu v razredu, če ima oporo pri svo- jih tovarših. Tudi učenci imajo vtiš, da se tovaršiji učitelji med seboj cenijo, da si drug drugemu pomagajo; vse to bodo posnemali in skušali živeti sa- mi v takem kolektivnem vzduš- ju v razredu kot njihovi učitel- ji.

Razredni učitelj je lahko kot oče svojim učencem; toda mora biti tudi pravi tovarš ostalim učiteljem na šoli.

Naš Milan, ki je morda ne- koliko len, naš ne našje opere za svojo lenobo ni; pri učite- lju matematike, ni pri učite- lju zgodovine, ne manj pa pri razrednem učitelju. Tako tudi pri svoji materi ne bo našel »zavetja« pred zahtevnimi učitelji; uvidel bo, da ne gre druge- ga — kot se učiti in zaupati učiteljem.

Le s složnostjo pri pedago- škem delu, le s pristno avtorit- eto, ki si jo ustvarimo s kva- litetnim delom, bomo kos ved- no težim vzgojnim in učnim nalogam.

Ludvik Brumec

FILM osvaja šolo

Počasi tudi pri nas. Kar pre- počasi, če primerjamo svet okrog sebe, ki v vodno večji meri uporablja pri pouku film »PROSVETNI DELAVEC« je o tem že ponovno poročal. Tako Vzhod kot Zahod dosemeta s filmom, ki priteza mladino mnogo bolj kot učbenik, vedno večje vzgojne in učne uspehe. Pogledimo danes v ZDA, kjer se 90 odst. vseh višjih šol poslužuje filma kot najbolj spodbudne- ga učila.

Obisk na eni izmed takih šol zanimivo opisuje Ira Wolfert. Zaneslo jo je tkajak preteklo zimo. Značilna ameriška višja šola, podobna naši višji gimna- ziji, je Morton High School v re- tem predmestju milijonskega Chicaga.

Sprejela je skoraj vzne- mirljiva tišina: vsi razredi za- temnjeni, slišati je bilo le br- nenje odvijajočega se filma, tu pa tam s tonskega traku kratka spremna beseda — in vse je se- delo kot zamaknjeno ter sledi- do dogajanja na filmskem plat- nu. Pa to ni bil zabavni film, bila je učna ura.

Za ameriške učence pomeni danes iti v šolo — iti v kino- saj uporabljajo predvsem višje šole film pri vseh predmetih od algebre do prirodopisa. Seveda niso to nobeni hollywoodski fil- mi, narejeni so nalašč za šolsko uporabo. To so pomalveč krat desetminutni filmi. Njihov- je avtorji so pogosto pedagogi. Na izbiri imajo doslej že nad tisoč raznovrstnih filmov. Kdor bi dvomil nad njihovim uspe- hom, naj prisluhne, kaj sta storil dr. Abram VanderMeer z višje šole v mestu Bellefonte v Pennsylvaniji na vprašanje ame- riškega obrambnega ministva, kako bi se dalo naibitjeje in najuspešneje poučevati rekrute.

Dr. VanderMeer je napravil poskus. Prevzel je prirodoznan- ski pouk v štirih razredih pet- najstletnikov — v ZDA najniž- ji letnik višjih šol — in je ravnal tako, kot da ni v razredih sploh nobenih učiteljev. V film- skih katalogih je našel 44 fil- mov o učni snovi, ki naj bi jo razred obdelal ob normalnem pouku. Vse semestre je poteka- lo šolsko delo v tem, da so si učenci ogledali tistih 44 fil- mov. Kljub temu so se pri izpi- tih odrezali bolje kot razredi, ki so predelali isto snov po stari metodi. Še bolj preseneš- ljivo pa je bilo dejstvo, da je tri mesece kasneje, ko so bili brez predhodnega obvestila zno- va izprašani, 34 odst. učencev bolj odgovarjalo kot razredi z normalnim poukom. S filmom, posredovana snov se je globlje usedla.

Mar naj to pomeni, da je šola končno našla metodo učne- nja brez truda? Nikakor ne. Ogledovanje filma ni nobeno pasivno sprejemanje, temveč delo. V filmu so šolniki našli novo učilo in ga spopolnili za praktično uporabo.

Človek spoznava zunanji svet po svojih čutilih, med katerimi je najbolj bogato oko. Najbrž vodi več senzoričnih živčnih nitk iz oči v možgane kot iz vseh drugih čutnih organov. Za- to je Edison že pred 66 leti spo- zna, kako neizmernega pomena za ljudsko izobrazbo je njegova filmska kamera. Njegovo pre- koročanje je ostalo dolgo ne- opaženo, dokler se ni po drugi svetovni vojni nenadoma izpol- nilo. Morton High School danes to jasno dokazuje. Ta šola ima skoraj toliko projekcijskih pla- ten kot šolskih tabel; v 113 šol- skih sobah je montiranih 90 platen, 12 pa imajo še prenos- nih.

Ob času, ko se je Ira mudila na šoli, je teklo v razredih 66 filmov. Tolikšen je dnevni pov- preček. Tako obsežna upora- ba filmov ob čim najmanjši pre- kinivni splošnega učnega poteka zahteva dobro organizirano delitev dela. Zanjo odgovarja na šoli Bohumil Mikula kot stro- kovnjak za optično-akustično učno metodo. Pomaga mu pri- bližno 170 dijakov, ki so iz raz- ličnih razlogov, predvsem zdrav- stvenih, oprošteni telovadbe. Med telovadnimi urami vežba Mikula fante ob projektorju. Morton High School izda za šolsko učne potrebe letno 10.000 dolarjev.

Glede na filmsko témo opo- zori učitelj učence že v napre- ju, kaj naj pazijo, ali pustijo, da film sam pripoveduje, zakaj vsak film je ozvočen. Včasih sledi predvajanju razgovor ali pa pišejo učenci nalogo o tem, kar so gledali.

Gašper Gaber

Kdo naj piše priprave

V novembru je bila v Kranju konferenca ravnateljev (upravi- teljev) osemletk. Med drugimi smo slišali tudi vprašanje, kdo je dolžan pisati vsakodnevne priprave na pouk — če so sedaj osemletke enotne šole? Morda je to na videz drobno, vendar nereseno vprašanje, kakor je še nereseno vprašanje enotnih razrednih knjig.

Tako se je pokazalo dvoje mnenj. Eni so bili za to, da pi- šejo dnevne priprave vsi, drugi pa da ne. Jasn, da so bili za pisane dnevne priprave ravnatelji (upravitelji), ki so izšli iz osnovnih šol, predmetni učitel- ji, profesorji pa so bili proti. Zanimivi so bili argumenti ti- ških, ki so bili proti pripravam. Na primer: predmetni učitelj, profesor je za svoj predmet ta- ko usposobljen in snov tako ob- vlada, da se mu ni treba pri- pravljati, najmanj pa, da bi vsak dan »skaligrafčno« pisal, kaj bo učil. Nekd profesor je navajal tudi tale argument: »Predpisane učne obveznosti 21 ur ne more okraj povečati. Pi- sanje priprav pa se šteje k učni obveznosti.«

Kaj bi rekel k vsemu temu kak ubogi garač na dvoeddelni šoli z obveznimi 35 urami v razredu in celodnevničnim poukom poleg vsega ostalega dela?

Pogledimo pri ugovor — glede strokovne usposobljenosti. Da je tudi osnovnošolski učitelj strokovno usposobljen, mislim, da ni dvoma, ker sicer ne bi smel poučevati. Se več, uspo- sobljen je za poučevanje vseh predpisanih predmetov in ne samo enega ali dveh. Nične ne dvomi, da zna učitelj n. pr. po- števaniko, vendar je brez teme- ljite priprave (razen z drlom) težko ali pa sploh ne nauči. Dobre elementarke so redke, a vse te elementarke pišejo vsa- kodnevno pripravo, čeprav je jasno, da snov prvega razreda dobro »obvladajo«. Mislim, da se razumemo, za kaj gre. Ne gre za obvladovanje snovi, gre za način podajanja, za metodo, za zgradbo učne ure, za posebne prijemne, ki se menjavajo od urs do ure, od dneva do dneva, od razreda do razreda, gre za ob- vladanje položaja v razredu, ki se kot življenje neprenehoma spreminja. Deklamirani lahko iz leta v leto z istimi besedami, toda razlagati, učiti — ne morem!

V PD št. 18 je v dopisu Zalu- joča samica kot dober, a zelo- sten »vice« profesorici, ki je v eni uri vzel svo cirilico. Sama jo je gotovo znala — toda, če bi prejšnji večer napisala vsaj malo priprav, bi takega kozla gotovo ne ustrelila.

Ce ni treba priprav, čemu pa- to. Tomsić piše metodike? Po- tem teh knjig ni treba. Hudo dvomim, da je med nami »pe- digog«, ki bi bil sposoben ob- vsaki snovi, v vsaki uri kar- tako ubrati najboljše pot.

Nekateri so bili mnenja, da se v mislih vsakdo gotovo pri- pravi na pouk. Skoro gotovo da se. Da, snov samo v mislih priprav lahko ponovim, pripra- vim, toda ono drugo — kako — pa le moram skicirati. Naj mi predmetni učitelj in profesorji ne zamerijo, če menim, da kriza šole zadnjih let ni bila toliko

Komaj 20 odst. sedanega učil- jevanja v ZDA je izvežbano v poučevanju s filmom. Njihovo število pa raste. V Kaliforniji in Pennsylvaniji n. pr., učitelji, ki v tem ni izurjen, ne dajo uč- nega dovoljenja. Mnoge učiteljske akademije zahtevajo sedaj za dosego višje stopnje poseben avdio-vizualni, to je slušno- vidni tečaj.

Uporaba šolskih filmov je iz- redno mogostranska. V neka- terih poklicnih šolah opravlja- ju učenci zaključni izpit ob upo- rabi filma. Pokvarjeni stroji škripljejo in stokajo na platnu kandidatov pa morajo najti napa- ke in predlagati izvedbo popravila. Tako lahko cel razred »praktično« delajo pri strojih, ki jih šola zaradi visoke cene ne more nabaviti.

Izkušen inštruktor je pri prak- tičnem pouku mornariških rekrutov v ZDA pred vojno dose- gel v razredu največ 37 odst. uspeh, medtem ko dosega sedaj en sam ogled enega samega filma 98 odst. uspeh. To je izjavil pisatelj visok mornariški izve- dencev.

Tako v bogatih ZDA. Je pa to tudi za tamošnje razmere dokaj draga zadeva. Črnomelj prosvetni film stane 50, v barvah sto do- larjev. Brezhiben projektor ve- ljia nad tri sto dolarjev. Šola pa se v ZDA ni ustavila pri filmskem projektorju kot učilu, krepko še stopa na njegovo mesto televizija, ki se postopoma vključuje v učni program.

Gašper Gaber

K. J.

ALBIN PODJAVORSEK:

Prilagoditve učiteljstva za sodelovanje pri profesionalnem prosvetljanju v osemletki

Če želimo, da se bodo naši mladi ljudje po dovršitvi šolske obveznosti poklicno pravilno usmerili, je potrebno, da pri tem načrtno in sistematično sodeluje tudi šola. V 1. - 6. razredu osemletke se bodo učenci seznanili z različnimi poklici pri stvarnem pouku in pozneje pri politehnični vzgoji. Tu bo imel pomembno vlogo razrednik. V 7. in 8. razredu osemletke pa bo treba posvetiti posebno pozornost profesionalnemu izobraževanju, zaradi česar bo treba tudi učno snov prilagoditi temu problemu. Namen profesionalnega prosvetljanja je informiranje mladih o življenjskem pomenu izbire poklica, o faktorjih, s katerimi je treba računati v dobi izbiranja poklica, o problematiki dela in zaposlitve ter o možnostih profesionalnega usposabljanja, kakršne nudi izvensolski sistem našega gospodarskega življenja. Profesionalno prosvetljanje (izobraževanje) je začetna faza profesionalne orientacije; pomagati želimo ljudem, da bi aktivno sodelovali pri izbiri svojega poklica. Z aktivnim sodelovanjem razumemo sposobnost mladega človeka, da se zaveda lastnih sil, da zna ocenjevati lastne sposobnosti glede na kak poklic in da je sposoben samostojno odločiti o poklicu.

Profesionalno izobraževanje je namenjeno predvsem učencem zadnjih razredov osemletke. Pri tem imajo posebno vlogo učitelji te šole. Učitelji imajo največ možnosti, da v teku osmih let šolanja spremljajo razvoj, dozorevanje in oblikovanje učenceve osebnosti; v dobi šolanja imajo nešteto možnosti za opazovanje in spoznavanje učence; poznavanje učenceve osebnosti pa je temelj za profesionalno orientacijo.

Izhajati moramo s stališča, da daje osemletka mladim ljudem osnovno izobrazbo in da jih vzgaja neposredno za vstop v življenje. Mladinci v starosti 15 ali 16 let stopajo iz zaključnega razreda ali v višjo srednjo šolo ali pa neposredno v delavnico, obrat, na to ali drugo delovno mesto; in ti mladi ljudje so zares na razpotju, čisto ne vedo, kako bi se odločili. Zato je v naših razmerah nujno, da jim pomagamo. Šola ima pri tem posebno nalogo, mladega človeka na začetku najodločilneje življenjske poti, poti v poklic, pravilno poučiti, ga informirati, usmeriti ali mu

poklic celo tudi svetovati. To informiranje, usmerjanje in tudi svetovanje bodi del sistematičnega in načrtnega dela v zvezi s celotnim poukom, pri čemer pa ne sme biti zainteresiran le posamezni učitelj na šoli ali morda samo razrednik, temveč celoten učiteljski zbor.

Načelno rečeno: o problematiki usmerjanja mladih v poklice bodi informiran vsak učitelj na šoli, ker le tako lahko pričakujemo koordinirano in smotno delo celotnega učnega kolektiva na tem področju. Poznavanje te problematike je važno tudi zaradi tega, ker bo opazovanja učiteljev in njih ugotovitve o učencevih interesih, nagibnostih in sposobnostih zabeležene v učencevem dosijeju, ki ga bomo v naših šolah skoraj uvedli.

Da bo to uspelo, bo treba določiti ali izbrati na vsaki šoli enega izmed članov učiteljskega zbora kot posebnega poverjenika z določenimi službenimi dolžnostmi, ki bi vršil - seveda za to primerno honoriran in poleg svojega rednega šolskega dela, ki bi se mu ga morebiti nekoliko skrajšalo - službo profesionalnega prosvetljanja na svojem zavodu. Za to službo si zamožemo tovarniško ali tovarniško z veliko ljubeznijo do mladine, človeka pedagoga in psihologa, človeka globoko obče in strokovne izobrazbe, ki bo dober organizator in predavatelj, priljubljen pri šolskih tovariših, mladim in starših in vsak čas pripravljen, pomagati mlademu človeku na poti v življenje.

Ta poverjenik za profesionalno orientacijo bi bil seveda najbližje povezan z okrajnim referatom za usmerjanje mladih v poklice ter s poklicno posvetovalnico, kjer tako ustanova že deluje; z okrajno komisijo za profesionalno prosvetljanje ipd. V največjo pomoč pri njegovih prizadevanjih na šoli bi bil referat za usmerjanje mladih v poklice ali - kjer obstoja - okrajna komisija za poklicno prosvetljanje ali poklicna svetovalnica; po njihovih navodilih bi usmerjal potem svoje delo na svoji šoli. Za takega poverjenika za profesionalno orientacijo naj izberejo učiteljski zbor na posameznih šolah najboljšega pedagoga, svet za šolstvo OLO pa naj predlog potrdi ter da izbranemu poverjeniku odločno o postavitvi na to mesto; s tem bi bila

stiku z okrajnimi referati za usmerjanje mladih v poklice ter s sveti za šolstvo OLO kakor tudi s šolskimi poverjeniki. Gotovo bo prizadevanje takih funkcionarjev na tem področju posegalo tudi v problematiko politehnične vzgoje in morda tudi na katero drugo učno in šolsko področje.

Naslednja oblika izobraževanja učiteljstva so poučne ekskurzije. Če hočemo, da bodo učitelji sami dobro informirani o določenem delovnem procesu, jim moramo nuditi čim več priložnosti, da opazujejo delavca neposredno pri delu, spoznavajo stroje in strojne naprave, material, izdelke v obratu, v delavnici, v tovarni, na gradbišču itd.

Podobno kakor poučne ekskurzije so velikega pomena tudi obiski razstav, ki jih priredijo sami dobro informirani ali določeni delovni procesi, jim moramo nuditi čim več priložnosti, da opazujejo delavca neposredno pri delu, spoznavajo stroje in strojne naprave, material, izdelke v obratu, v delavnici, v tovarni, na gradbišču itd.

Podobno kakor poučne ekskurzije so velikega pomena tudi obiski razstav, ki jih priredijo sami dobro informirani ali določeni delovni procesi, jim moramo nuditi čim več priložnosti, da opazujejo delavca neposredno pri delu, spoznavajo stroje in strojne naprave, material, izdelke v obratu, v delavnici, v tovarni, na gradbišču itd.

Podobno kakor poučne ekskurzije so velikega pomena tudi obiski razstav, ki jih priredijo sami dobro informirani ali določeni delovni procesi, jim moramo nuditi čim več priložnosti, da opazujejo delavca neposredno pri delu, spoznavajo stroje in strojne naprave, material, izdelke v obratu, v delavnici, v tovarni, na gradbišču itd.

Ljudska univerza in šolska mladina

Ljudska univerza je ustanova, ki je nastala predvsem iz potreb po izobraževanju odraslih. S tako vlogo je bilo obnovljeno njeno delovanje v povojni dobi, namenjena pa naj bi bila tistim, ki nimajo dovolj možnosti za izobrazbo s pomočjo knjige in drugih pripomočkov, ki širijo obzorje posameznikov. S tem namenom so jo poskušali približati zlasti delavcem v varnih in drugih industrijskih središčih, obenem pa tudi kmečkemu prebivalstvu na podeželju.

V povojni dobi se je struktura LU, če jo ocenjujemo v splošnem, jugoslovanskem merilu, precej spremenila. V južnih republikah je prevzela vlogo ustanove, ki skrbi za sistematizacijo problematike profesionalne orientacije med širokimi ljudskimi množicami. Take razstave hočejo prikazati važnost tega vprašanja. Omenjene razstave večje stila so bile leta 1957 v Zagrebu, Beogradu in Kranju, v letu 1958 pa se pripravljata - kolikor je to sedaj znano - veselovska razstava na Gospodarskem razstavišču meseca maja v Ljubljani ter razstava ob II. letni skupščini Jugoslovanskega združenja za profesionalno orientacijo prav tako meseca maja v Skopju. Verjetno bodo manjše razstave tudi po okrajnih središčih.

Veliko vlogo za izobraževanje učiteljstva nudi razen poučnih ekskurzij in obiskov razstav tudi gledanje primernih filmov o delu in poklicih. Taki filmi so priporočljivi tudi zaradi tega, ker jih navadno spremlja tekst, jih pa lahko ponovno predvajamo in si določene etape vsebine večkrat natančneje ogledamo.

Razen navedenih akcij za spoznavanje problemov dela in poklicev, ki so več ali manj kolektivna značaja, je najbolj priporočljiva oblika izobraževanja branje tiskanega gradiva o tej problematiki. V teh letih je izšlo tudi pri nas že lepo število spisov, ki obravnavajo probleme profesionalne orientacije.

Morda bi našli še katero obliko izobraževanja učiteljstva. Najvažnejši so brez dvoma seminarji, predavanja, diskusije, poučne ekskurzije in razlage strokovnjakov na delovnih mestih, obiski razstav, predvajanje filmov kakor tudi dia-filmov s primernimi besedili in končno - tiskana beseda. Ob poudaru in strokovni pomoči poklicnih svetovalnic ter referatov za usmerjanje mladih v poklice bomo na ta način gotovo uspeli, da bo dobilo učiteljstvo najboljši vpogled v problematiko usmerjanja mladih v poklice ter uspešno sodelovalo pri odločitvah naše mladine po dovršenju šolskih obveznosti na poti v življenje.

Nujno pa bo treba uvesti pouk o problematiki profesionalne orientacije čimprej na učiteljskih, višjih pedagoških šolah in filozofski fakulteti ter na vseh tistih šolah, ki usmerjajo ljudi v učiteljski poklic.

Ljudska univerza je ustanova, ki je nastala predvsem iz potreb po izobraževanju odraslih. S tako vlogo je bilo obnovljeno njeno delovanje v povojni dobi, namenjena pa naj bi bila tistim, ki nimajo dovolj možnosti za izobrazbo s pomočjo knjige in drugih pripomočkov, ki širijo obzorje posameznikov. S tem namenom so jo poskušali približati zlasti delavcem v varnih in drugih industrijskih središčih, obenem pa tudi kmečkemu prebivalstvu na podeželju.

V povojni dobi se je struktura LU, če jo ocenjujemo v splošnem, jugoslovanskem merilu, precej spremenila. V južnih republikah je prevzela vlogo ustanove, ki skrbi za sistematizacijo problematike profesionalne orientacije med širokimi ljudskimi množicami. Take razstave hočejo prikazati važnost tega vprašanja. Omenjene razstave večje stila so bile leta 1957 v Zagrebu, Beogradu in Kranju, v letu 1958 pa se pripravljata - kolikor je to sedaj znano - veselovska razstava na Gospodarskem razstavišču meseca maja v Ljubljani ter razstava ob II. letni skupščini Jugoslovanskega združenja za profesionalno orientacijo prav tako meseca maja v Skopju. Verjetno bodo manjše razstave tudi po okrajnih središčih.

Veliko vlogo za izobraževanje učiteljstva nudi razen poučnih ekskurzij in obiskov razstav tudi gledanje primernih filmov o delu in poklicih. Taki filmi so priporočljivi tudi zaradi tega, ker jih navadno spremlja tekst, jih pa lahko ponovno predvajamo in si določene etape vsebine večkrat natančneje ogledamo.

Razen navedenih akcij za spoznavanje problemov dela in poklicev, ki so več ali manj kolektivna značaja, je najbolj priporočljiva oblika izobraževanja branje tiskanega gradiva o tej problematiki. V teh letih je izšlo tudi pri nas že lepo število spisov, ki obravnavajo probleme profesionalne orientacije.

Morda bi našli še katero obliko izobraževanja učiteljstva. Najvažnejši so brez dvoma seminarji, predavanja, diskusije, poučne ekskurzije in razlage strokovnjakov na delovnih mestih, obiski razstav, predvajanje filmov kakor tudi dia-filmov s primernimi besedili in končno - tiskana beseda. Ob poudaru in strokovni pomoči poklicnih svetovalnic ter referatov za usmerjanje mladih v poklice bomo na ta način gotovo uspeli, da bo dobilo učiteljstvo najboljši vpogled v problematiko usmerjanja mladih v poklice ter uspešno sodelovalo pri odločitvah naše mladine po dovršenju šolskih obveznosti na poti v življenje.

Nujno pa bo treba uvesti pouk o problematiki profesionalne orientacije čimprej na učiteljskih, višjih pedagoških šolah in filozofski fakulteti ter na vseh tistih šolah, ki usmerjajo ljudi v učiteljski poklic.

ni programom, ki bi lahko idealno upoštevali izključno želje mladih poslušalcev s tistih področij, ki so jim najbližja in prav tako najzanimivejša. Seveda pri tem ne smemo pozabiti, da je treba tudi pri klasični obliki dela LU misliti na poživiteleva dela z novimi sodobnejšimi prijemi, med katerimi bi bilo treba prav za delo z mladino vključiti več filmov, magnetofonske posnetke ter obiske razstav in ustanov. Se vedno smo namreč preveč vajeni samo na osnovne pripomočke, ki jih nudi samo projektor slik, čeprav je ta metoda zaradi svoje preprostosti še povsem zastarela, saj učinkuje preveč statično, kar se nujno upira človeku, ki se v sedanjosti vaje dinamičnega predvajanja filmskih slik in nazornejši sprejemljanj zunanjih pojavov.

Prav v tem pogledu smo pri nas v Sloveniji že nekoliko ostali za drugimi republikami, ki imajo več modernih avdiovizualnih sredstev za delo LU. Da je v zvezi z njimi tudi uspeh celotnega ljudsko-izobraževalnega dela, o tem ni nobenega dvoma.

Z novimi organizacijskimi pizemami in izpopolnjenimi metodami dela ne bi odstranili le omenjenih težav pri delu LU, marveč bi nam tudi uspelo, da bi delo te ustanove vključili v pomoč pri delu naših šol, saj bi s spretno sestavljenim programom dela lahko uspešno dopolnjevala pouk in razkazala tista poglavlja, do katerih zaradi pomanjkanja časa učitelj pri pouku ne pride. Ni mi znano, koliko so v posameznih središčih ljudske univerze o tem že razpravljali. Če so zadevo že uvrstili v dnevni red, ne bi bilo napačno, če bi nas o tem informirali prav v »Prosvetnem delavcu«. V nasprotnem primeru pa mislim, da ne bo odveč, če bo članek dal pobudo za razmišljanje o novih oblikah dela LU tistim prosvetnim delavcem, ki se ukvarjajo z ljudsko-izobraževalnim delom v ljudski univerzi. T. Urbas

DROBNE NOVICE

Na vsakih milijon prebivalcev je diplomiral na tehničnih fakultetah v L. 1954 v SZ 336 inženirjev, v ZDA 281, v Vel. Britaniji 162, v Zah. Nemčiji 153, v Švici 126, v Franciji 111 in v Italiji 98.

V tem študijskem letu bo prišlo v ZDA več kot 500 prosvetnih delavcev iz 38 držav v okviru mednarodne zamenjave učnega osebja.

Udeleženci mednarod. društva za človekanske pravice, po večini šolniki, so ugotovili, da je v večini držav pouk državljanske vzgoje nezadosten, zlasti v pogledu gojenja mednarodnega duha. Izrazili so željo, da bi se vključil v reden šolski program tudi pouk o načelih in organizacijah mednarodnega značaja v duhu Splošne izjave o človeških pravicah.

Telesna vzgoja in šport v sovjetski šoli

Prof. I. N. Petukhov, predsednik znanstvenega sveta za telesno kulturo in šport ZSSR, je napisal za mednarodni pedagoški kongres izrpen referat, iz katerega posnemamo:

I. SOVJETSKI SISTEM TELESNE VZGOJE

Po velikih oktobrskih revoluciji so ustvarili v Sovjetski zvezi nov sistem telesne vzgoje. Zanj sta značilni zdravstvena usmerjenost in skrb za mnogostanski razvoj sovjetskega človeka. Prav tako gre za vzgojno usmerjenost, zlasti za vzgojo moralnih lastnosti in volje. Biv-

stvena naloga telesne vzgoje je v tem, da razvija vse tiste sposobnosti in lastnosti, ki so človeku potrebne za delo in za obrambo domovine.

Ta sistem ima ljudski značaj, je skupna dobrina vseh narodov Sovjetske zveze in pristopen vsem plastem prebivalstva. Temelj na ugotovitvah znanosti in upošteva posebne vadbene potrebe glede na starostne stopnje, spol in poklicno delo. Vadišča in orodja za telesno kulturo in šport daje na razpolago država brezplačno.

Splošno obvezno osnovo sovjetske ljudske telesne vzgoje pomeni množično tekmovalno tek glesom »Pripravljen za delo in obrambo domovine«. To tekmovalno zahteva sistematično telesno pripravo; športne panoge in norme za posamezne starostne stopnje so tako izbrane, da pomenijo zanesljivo merilo delovne sposobnosti sovjetskega človeka glede na njegove družbene naloge.

Telesna vzgoja doraščajoče generacije poteka istočasno z umsko, moralno in estetsko vzgojo, kakor tudi s tehnično. Sovjetski človek se razvija s telesnimi vajami celo življenje vse od predšolske dobe naprej. Množičnost v sovjetski telesni kulturi ustvarja pogoje za razvijanje sposobnih tekmovalcev, ki uspešno branijo čast sovjetskega športa v mednarodnih srečanjih.

jenih učencev v tečajih mladinskih športnih šol.

V šolah se bavijo največ z naslednjimi telesnimi vajami: gimnastika, orodne vaje, igre, atletika, plavanje, smučanje, drsanje.

Ura telesne vzgoje je razdeljena na 4 dele:

1. Uvod: učitelj seznanj učence z ustavnimi in jih uvede v delo.
2. Priprava: postopna sistematična obdelava celega telesa - ogrevanje.
3. Glavni del: delo, usmerjeno glede na učni smoter; stopnjevanje gibalne spretnosti in znanja.
4. Konec: umirjenje organizma, ugotovitev učnega uspeha (doseženega pri uri), priprava razreda za naslednjo uro.

Učitelj je dolžan poučevati v duhu naprednih metod, upoštevajoč najnovejša dognanja medicinske in psihološke. Učni načrt je pripravljen za celo leto in razdeljen po trimestrih. Na osnovi celotnega načrta si izdele učitelj za vsako uro poseben osnutek.

keja (deklice: igranje košarke, odbojke in tenisa).

b) učenci 10. razreda: skakanje s kratko kolebnico tek na 100 m, tek na 1500 m (dekleta 800 m), skok v višino in daljino, metanje granate, plavanje 100 m poljubno, tek na smučeh 10 km (dekleta 3 do 5 km), streljanje (samo za fante), igre kakor zgoraj.

V krajih, kjer ni snega, lahko nadomestijo smučanje s tekom, pohodom ali kolesarjenjem.

IV. SKRB ZA MNOŽIČNOST NA PODROČJU ŠPORTA

Na večini šol obstajajo športni kolektivi, ki organizirajo v posebnih sekcijah izvensolsko treniranje v posameznih panogah. Trenirajo po dva do trikrat tedensko, udeležba pa je po uradnih poročilih 80 do 40% učencev. V ta namen lahko uporabijo čez dan vse šolske športne naprave brezplačno.

Številna tekmovalna, interna, mestna, republiška in vse do državnega prvenstva dopolnjujejo ta program.

Da bi dopolnili šolsko telesno vzgojo in šport v šolskih kolektivih, so začele tudi lišne in okrajne skupnosti z gradnjo otroških in mladinskih vadišč za posamezne stanovanske predele. Za športni napredek izrazito nadarjenih učencev so ustanovili posebne športne šole, ki jih obiskujejo pionirji, stari 10 do 14 let. Te šole so ustanovila delno ministrstva posameznih ljudskih republik za pouk, delno pa športne vize. Leta 1955 je delovalo 747 takih šol, obiskovalo pa jih je 165.181 dečkov in deklic. Poučevalo je 3000 trenerjev in 200 »mojstrov športa«.

S športnimi šolami za mladince (od 14 leta naprej) so začeli leta 1946. Po statističnih podatkih iz leta 1955 so vzgojili v 137 športnih šolah za mladince 23.255 učencev v 18 različnih panogah. Nadarjene in dobro razvite pionirje pustijo v šole (Nadaljevanje na 8. strani)

Poslopje moskovske univerze na Leninovih gorah

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

čestita vsem prosvetnim delavcem za novo leto in jih obenem opozarja na naslednje nove publikacije:

M. Jeločnik: RAZNOTEROSTI ZA SREDNJE ŠOLE. Cena 120 din

Bogdan Uratařič: BOTANIČNE UČNE URE. — Cena 320 din

Mavricij Zgonik: ZEMLJEPISNI PREGLED ZEMLJIN. Izven evropske države. — Cena 210 din

V kratkem izidejo:

B. Stevanović: PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA

A. Kolman: LOGIKA

Ing. Karel Dobovišek: ANORGANSKA KEMIJA - KOVINE

Dr. Anton Grad: ITALIJANSKA VADNICA

Dr. Anton Grad: FRANCOŠKA ČITANKA za 5.-7. razred

Državna založba Slovenije v Ljubljani
Mestni trg 26

Deset let prizadevanja za vzgojo kvalificiranih kadrov na vajenski šoli za kovinsko stroko v Celju

Meseca avgusta 1947 je začelo po okupaciji prevzeto in na novo urejeno splošno vajensko šolo je takrat vodil pokojni šol. upravitelj Bogomir Zdošek. Imela je 18 oddelkov in okoli 200 vajencev različnih strok. Mnogi izmed njih so se takrat morali z vojske oddaljiti v šolo iz daljnje celjske okolice. Ko je po upokojitvi B. Zdoška prevzel upraviteljsko funkcijo, Rudolf Macarol, je bilo odločeno, da je za oddaljene vajence treba v Celju ustanoviti vajenski dom. Najbolj so bili gozdno restavracijo in povelji upravitelju Macarolu naloga, da uredi v njej internat za vajence kovinarske stroke. V ta internat so nato sprejmali tudi vajence iz raznih krajev Slovenije, kjer ni bilo možnosti za ustanovitev domačih vajenskih šol. Priprave za ureditev internata so trajale do marca naslednjega leta.

Dne 5. marca 1948 se je začel pouk v treh izmenah. Prvi tedaj so trajali po en mesec. Prva izmena je bila za vajence prav toliko, v tretji jih je bilo že 122, skupaj 303 učenci. Med njimi je bilo tudi 25 vajenc oblačilne stroke. Konec junija 1948 je prenehal delovati nižja strokovna šola za gradbeno stroko v tedanjem Mladinskem domu ali sedanjim Industrijsko-kovinarski šoli v Garberju. Tu je dobila šola še 2 učilnice in 2 spalnice. Vajenska šola se je s tem razširila, ker je obdržala še Gozdno restavracijo. Pouk v izmenah so podajali na 2 meseca. Tedaj je bilo prevzelo takratno Ministrstvo za komunizacijo zadeve, toda že jeseni so preselili vajenske šole v pristojnost Ministrstva za delo, ki jih je preimenovalo v šole za učence v gospodarstvu.

Novo šolsko leto se je začelo 20. 9. 1948. Po zamenjavi stanovalne hiše na Savijskem nabrežju za Mladinski dom je dobila kovinarska vajenska šola hišo bivšega Otrškega vrta na Deckovi cesti, kjer je še sedaj. V njej je bil urejen tretji del internata

poleg enega v Mladinskem domu in v Gozdnem restavraciji. Razen v teh dveh je bil pouk še v Obrtnem domu. V teh prostorih se je izvrstilo 5 izmen s 542 učenci.

Meseca decembra 1949 so se vajenci preselili iz Gozdnje restavracije v internat na Deckovi cesti, kjer pouk je bil v prejšnjih prostorih. V tem času je Ministrstvo za delo dodelilo šoli 3 barake, namenjene za repariranje. Postavljene so bile na dvorišču povelja internata na Deckovi cesti, kjer stoji še danes. V eni izmed njih je bil urejen del internata v dveh ostalih pa 4 učilnice. Šole sedaj je bila šola z internatom vred urejena na enem mestu.

V tem času še ni veljala splošna obveznost obiskovanja vajenskih šol, zato so mnogi vajenci prihajali le v zaključni razred in po njegovi dovitosti opravljali teoretični del pomočnega izpita. V šolskem letu 1949-50 je v treh izmenah, ki so postale trimesečne, bilo 215 učencev. S 1. junijem 1950 je šola za učence v gospodarstvu za kovinarsko stroko postala profesionalna ustanova. Zaradi plačevanja vzdrževalnine v internatu, ki so jo plačevali moštvi, je začelo študijsko leto v l. 1950-51 padati. V vseh treh izmenah je bilo v tem šolskem letu samo 173 učencev. Študijsko leto je bilo v juniju in avgustu so se udeležili 104 učenci.

V šolskem letu 1951-52 so Obrtne zbornice uvedle strogo evidenco o šolanju vajenske mladine. Z uredbro o strokovnih šolah l. 1952 je postal obisk vajenskih šol obvezen. Število učencev je naraslo na 237, tedaj pa se je učelo 118 vajencev. Tudi uspehi v tem času niso bili zadovoljivi. Učenci iz raznih krajev so prihajali v šolo s prenikajočo predizobrazbo, pa tudi podočeske vajenske hiše na Savijskem nabrežju za Mladinski dom je bilo zamujeno. Prvi razred je na primer izdelalo samo 43,7%.

V naslednjem šol. letu 1952-53 se je od 130 poklicanih vajencev

javilo samo 76, kar je pričalo, da obveznost obiskovanja vajenskih šol niso bili pripravljeni sprejeti. Prijavili so se celo takl, ki jim je večji del učne dobe že potekel. Ukinitev nekaterih industrijskih šol je privedla do nove razprtosti vajenskih šol. Šole so dobile kovinarje zamenjali učenci oblačilne stroke. Za kovinarje je bila določena šola v Sitarah. Meseca novembra 1952 so bile vse šole učencev in gospodarstva (SUG) preimenovali v vajenske šole. Na novo urejena vajenska šola za oblačilno stroko v Celju je terjala preureditev internata za moške in ženske.

Gubila in preurejeni šoli za oblačilno stroko se je v tem šolskem letu izvrstilo troje izmen. Učencev in učenk je bilo mnogo, saj je ta stroka po številu vajencev, zlasti vajenc, ena najpomembnejših v celjski vajenski šoli. V l. 1953-54 je v šolskem letu 1953-54 opravilo poimčitih tečajev še 33 krojačev in šivcev ter 88 zlatarjev in urarjev. Čeprav je bila ta šola določena predvsem za oblačilno stroko, je tudi v naslednjih dveh šolskih letih bilo v raznih krajih še mnogo vajencev drugih strok, zato so se v posameznih izmenah poleg učencev oblačilne stroke vrstilo zlatarji, urarji, fotografirali in kovinarji. V šolskih letih 1953 do 1955 je v rednih izmenah in poimčitih tečajih obiskovalo šolo nad 600 vajencev različnih strok in je s tem zopet izginila oblačilna stroka eno stroko. Tako je dobila imo Vajenska šola raznih strok II, da bi se ločila od Vajenske šole raznih strok I na Ljubljanski cesti, določene za vajence iz mesta in bližnje okolice. Lani se je šola tudi preimenovala, ker ima celotni pouk. V letu 1955-56 je šolo obiskovalo 394 učencev.

VAJENSKA ŠOLA RAZNIH STROK II POSTANE ZOPET KOVINARSKA

Se pred zaključkom šolskega leta je izšla v objavah sveta za študente LR in študentov, ki so bile posamezne stroke na predmetnih šolah na novo razvrščene. Za celjsko je bilo določeno, naj z novim šolskim letom sprejema samo vajence kovinarske stroke iz določenih krajev. Zato je učenci oblačilne stroke je bila določena šola v Vrhopolju na Primorskem. Š. tem je dobila šolo novo imo: Vajenska šola za kovinarsko stroko. Poglej kovinarje, to je kovavec, delavca, izdelavca in podobno. Naj ta šola sprejema še vse vajence zlatarje, gravirarje, optike in urarje iz vse Slovenije, ker je v teh obrti v raznih krajih mnogo vajencev. V šolskem letu 1955-56 je obiskovalo šolo 311 kovinarjev in 24 zlatarjev. Razen teh je bilo v tečaju še 64 kovinarjev.

Po naštetih spremembah in dopolnitvah v 10 letih prizadevanja za splošno oblačilno stroko vajenske mladine je ta šola storila mnogo dobrega in koristnega. V rednih izmenah, je v tem času obiskovalo šolo 2941, v tečajih pa 576 učencev, skupaj torej 3517 vajencev.

Zanimiva je tudi šlika, koliko absolutov te šole je bilo iz posameznih okrajev Slovenije:

Okraj Celje	209
Okraj Gorica	35
Kočevlje	24
Kotlje	30
Kranj	45
Ljubljana	149
Maribor	193
Mur. Sobota	104
Novo mesto	127
Ptuj	44
Trbovlje	112
Škroupj	112
Po strokah:	
kovinarska	677
oblačilna	295
zlatarjeva	69
urarji, optiki	78
razni	32
skupaj	1172

IZVENŠOLSKA VZGOJA MLADINE

Po združitvi vseh treh prvotnih internatov v skupnega se je od leta 1950 dalje začela razvijati tudi izvenšolska vzgoja vajenske mladine. Ob vsaki izmeni so vajenci ustanovili zmožni mladinski klub LMS. Klubske skupine so se bile posamezne stroke in strokove krožke, gojili petje, godbo, dramatik in recitacije. Pod vodstvom učiteljev in internatskih vzgojiteljev so ob sobotah prirejali zabavne in kulturne večere ter priredili dvorazne in preproge in važne spominske dneve. Učenci so se tesno navezali drug na drugega in na svoje vzgojitelje. Da bi se počutili še bolj domače in čim prijetneje, so prostovoljno delovali uredili dvorazne in preproge in važne spominske dneve. Učenci so se tesno navezali drug na drugega in na svoje vzgojitelje. Da bi se počutili še bolj domače in čim prijetneje, so prostovoljno delovali uredili dvorazne in preproge in važne spominske dneve. Učenci so se tesno navezali drug na drugega in na svoje vzgojitelje.

OVIRE IN TEZAVE

Zadnja velika poplava 1. 1954 je prizadela tudi šolo, zlasti pa učilnice in internat v barakah. Kljub temeljitemu popravilu so te barake dotrajale, ker prepuščajo mokrotu, pozimi pa še mraz. V nenavadno ozki zimi tudi s celodnevno in nočno kurjenjem niso mogli dvigniti žvega srebra vsje kakor nekaj stopinj nad ničlo. Prehladi, angine in gripa so bili na dnevnem redu. Nekateri vajence so morali pošiljati celo v bolnišnico. Pouk je celo trpel. Učenci in učitelji so se gnčili okrog peči, ni se dalo niti pisati niti risati. Tedaj se je iz njih začel širiti klic: V teh barakah se ne bomo več učili in ne stanovale. Prizadevanja je komisija ugotovila žalostno stanje. Šolski odbor je skupaj z ljudsko oblastjo, Obrtno zbornico in OSS začel iskati primerne prostore. Po večkratnih razpravah je bil končno sprejet sklep da se bivši Samski dom ali sedanjim Hotel Savinja spremeni v internat vajenske šole. Pouk bi ti vajenci še dalje imeli v sedanjih zidanih barakah na Deckovi cesti.

Sredi novega šolskega leta smo. Z upanjem, da bo to vprašanje ugodno rešeno, bo ta šola še nadalje vzgajala preprobre kvalificirane delavce in s tem pomagal v razvoju naše gospodarstva. Ščasoma ji bodo potrebni tudi novi šolski prostori, opremljeni s praktičnimi delavnkami in raznimi tehničnimi pripomočki. Skrbeti bo treba tudi za večje število stalnih učiteljev. Kljub oviram in težavam je ta šola dosegla in še dosegla lepe uspehe, zato je potrebno, da jo gradimo in razvijamo še naprej.

Josep Kotnik

Znano je, da poklicno delo nemalokrat skoro nasilno vtisne v značaj ljudi določene, za njihove poklicne značilne značilne črte. Tako kaj rada začne v značajih ljudi, katerih poklic je v tem, da izvršujejo raznovrstne usluge drugim, zmagovati neka včasih je zornica uslužnost in ugaljenost ter narejena prijaznost; v uradniški poklicih, kjer morajo poslušati večne pametne in nes pametne prošnje, neka nerovnost in odrezanost; pri ljudeh, ki imajo poklicni opravke nadzorovati druge, nekakšna neprijazna strogost ter nepopustljivost itd. Katera pa bi bila najbolj značilna, v poklicnem delu pogojena karakterna črta, ki jo najpogosteje vidimo v značajih raznovrstnih vzgojiteljev od družinskih, šolskih pa do širše družbenih, ki se pedagogično udeležujejo, na primer, v raznih organizacijah, društvih, krožkih in klubih? Upamo si trditi, da nobena druga kot vzgojiteljska vasezaljubljenost.

Prav ta poklicno karakterna črta večine vzgojiteljev vseh pa je tudi tisto, kar nam sproti najbolj ruši vso večjo učinkovitost pri raznovrstnem vzgojnem ravnanju.

Zakaj pa pride do te vasezaljubljenosti tako rado prav ob raznovrstnem pedagogičnem delu? Zato ker je srž vsakega vzgojiteljskega dela v poučevanju in vzgajanju drugih. V tej pravici ali celo dolžnosti pa najde zadoščenje eno najboljših najgnejših človeka: posredovati drugemu svoja spoznanja in urejati stvari ter ljudi svoje okolice po teh spoznanjih, ker se pač že od nekada, odkar je človek začel razmišljati o svetu, življenju in ljudeh, dozeva vsakemu posamezniku, da so njegova spoznanja in ravnanja najbolj pravilna ter da bi bilo na svetu in v življenju mnogo bolj, če bi jih sprejeli in se po njih ravnali tudi drugi. Ta zaljubljenost v svoja lastna spoznanja in ravnanja pa se ne morejo v nobenem drugem poklicu tako razbohotiti kot prav v pedagogičnem ali vzgojiteljskem.

Ne verjamete tega? Pa pogledajte še čisto majhne otroke pri njihovem skupnem igranju, kako mimogrede drug drugega podučujejo in vzgajajo. In s kakšnim ognjem, živestostjo in samodopadanjem! Kako imenitno se jim to zdi! Če te njihove težnje je zgodaj ne začnemo pametno zdraviti, ne bodo zlepa več sposobni sprejemati kakršnokoli nov vzgojni nasvet. V njih se bo razraslo občutje, da so oni sami že dovolj vzgojeni ali celo najbolje vzgojeni in da se jim zato ni treba prav nič brusiti. Količkrat pačimo značaj prav s tem, da ne zdravimo te vasezaljubljenosti.

Tudi šole, družine in organizacije ter društva vse prenehalo pazijo na to, ko dovoljujejo, na primer že v otroških vrtcih, da izbranec paži na druge in jih potem javlja vrtnarici. Ali v osnovni šoli, da pionirski načelnik zapisuje v

odmorih bolj živahne soščolce. Podobno tudi na gimnazijah, da nekateri dijakji obveščajo razrednika ali direktorja. Lahko sploh povsem presodimo, kako s takšnim nepedagoškim ravnanjem in netenjem vasezaljubljenosti kvarimo v otrocih njihove značaje? Takšen otrok postane že v svoji nežni mladosti, ko bi bil še sam najbolj potreben vzgojne stružnice, zaljubljen v svojo veliko vzgojenost in nihče ga več ne bo pripravil v življenju, da bi še kdaj poslušal pametno in prizadeto vzgojno besedo. Sam sebi začne zadoščati ne čuti več potrebe po notranjem spreminjanju, izpopolnjevanju in rasti. V tem pa leži vzrok, da ostane v mladosti tako vzgojno zavožen otrok vso življenje le torzo družbeno koristne in moralno osvetečene osebnosti.

Ne sicer tako močno usodno za osebnost vzgojitelja samega kot pri mladem človeku, a zato tem bolj usodno za tiste, ki jih vzgaja in podučuje, pa se ta pedagoška vasezaljubljenost kaže v vrsti napak, ki jih vzgojitelji zaradi nje zagreše nad otroki. In katere so najpogostejše in najpomembnejše?

Med pogostne sodi mnenje, da se vsakdo, ki ga je življenje postavilo bodisi za življenjskega (oče, mati), poklicnega vzgojitelja (družta, organizacijo), zdi sam sebi v vsem najbolje vzgojen in moralno opuščen. V tem je osnovni vzrok, da hoče zaradi tega vse tiste, ki pridejo pod njegov vzgojni vpliv, obdelati in zgneštiti čim bolj po svoji podobli, ker se mu pač največkrat dozdeva, da je sam najbolj vzgojen in zato posnemajta vreden. To pa je zelo nevarna težnja v vsem vzgojnem prizadevanju.

Vsa sreča je, da se otroci in vsi tisti, ki se znajdejo pod takšnim vplivom vasezaljubljenosti, takemu vplivu kaj hitro upro. In priznamo, bodisi kot družinski, šolski ali društveni vzgojitelji, da je nemalokrat le prav, da stori mladi ljudje v marsikem docela po svoje. Kaj bi se zgodilo in kakšni bi v resnici bili, če bi nas vedno v vsem poslušali in slepo ubogali? Reči moramo, da res ne bi bili za življenje vedno najboljše pripravljene. Zakaj tak vasezaljubljeni vzgojitelji ne čuti begotnega ritma sedanjega in jutrišnjega časa, zato nujno vzgaja za večernjši, se misli dan. V to napako pa zaide zato, ker je sam sebi ideal vzgojenosti in ker skuša zaradi tega postavljati pred današnje mlade ljudi ideale, za katere so njegovi vzgojitelji vzgajali njega. To je pa usodna vzgojiteljska napaka! Srž vzgoje je pripravljati mladega človeka za naloge jutrišnjega dne, ne pa ga polniti s spoštovanjem do večernjšnjega. In prav tega prizadevanja, bolj nezavednega kot zavlednega, je v vsem našem vzgojnem delu zelo veliko. Največ v družinski vzgoji, preveč tudi v šolski, in tisti, s katero se bližajo današnji mladi razne orga-

nizacije ter društva. A vse to je v veliki večini primerov posledica pedagoške vasezaljubljenosti v zavesti mnogih naših pedagoških se udeležujočih ljudi.

Tako je na primer moči siljšati v marsikateri družini takšne in podobne pedagoške govorice: »Le tih, jaz sem bil prej mlaj kot ti, pa so me tako vzgajali in učili in sem postal pošten človek, zato bom tako učil in vzgajal tuj žak tebe.« Pohvalna je vzgojiteljska prizadetost, ki veže iz takšnih besed, a neučinkovit in zgrešen je cilj takšnega vzgojnega prizadevanja, ker vzgoja ne sme nikoli segati v preteklost, ampak vedno le v prihodnost mladih ljudi.

Prav iz tega usodnega nesporazuma pa izvirajo mnoge vzgojne težave v družinah, po šolah in drugje. Te pa so stalni spremljevalec vzgojnih prizadevanj povsd tam, kjer ni zdravega poslušal za ritem zdanjega in jutrišnjega življenja, torej povsd tam, kjer je pedagoško stremenje ljudi polno njihove vasezaljubljenosti.

Pojav pedagoške vasezaljubljenosti srečamo pogosto tudi v šolski vzgoji, samo da se tu kaže na drug način. Mnogi šolski učitelji, da jim otroci pripovedujejo učno snov prav tako, kot so jim jo oni pri pouku posredovali. Ni redko, da otrok popolnoma pravično pove določeno učno snov, a jo pove po svoje. Učitelj pa se s tem ne zadovolji in se ne more vzdržati, da ne bi otroka potertal, naj mu pove, kako je on to in to objasnil. In če dobi od otroka vrnjeno svojo modrost v istih besedah, kot je v knjigi ali v zvezku, se mu vse smeje. In šele zdaj dobi otrok najboljšo oceno, čeprav dokličkrat ničesar ne razume in zna le dobro memorirati nedoumljeno snov. Učitelju, profesorju pa je ob tem lepo, ker se mu zdi, da je pač tako, kot je on snov objasnjal, najbolj prav in najlepše. Ali ni to posledica pedagoške vasezaljubljenosti! Vsekakor, saj ničesar drugega skrajno biti ne mora. Bilo bi še lahko izraz pedagoške neinteligentnosti, a to možnost moramo v tem primeru vsekakor izključiti!

Preberimo si v ilustraciji te pogostne pedagoške napake mnogih šolskih sledeče osmošolčeve besede, ki jih je napisal ob slovesu od šole prav na to temo:

»Dijak v gimnaziji je na absolutnem začetku prave umske vzgoje, pravijo mnogi profesorji. Ker torej se nič ne zna, mora vse le posnemati po profesorju in ničesar narediti za lastno pametjo. Profesorjevo načelo, da mora dijak vse povedati z razumom, se takoj razbliži v nič, ko mora dijak povedati stvari natanko kakoli kot profesor, z vsemi okraski, stilnimi posebnostmi in njejnimi muhami, četudi se dijaku in vsem na svetu zdijo te stvari neumne in nepotrebne. Dijak se bo tako vsega mehansko navadil in bo potem gledal na vse stvari z očmi in pametjo, ki je valena posnemati in ubogati. Dejali boste, da so to le primeri! Toda v vsej svoji dijaški »karieri« je skoraj nisem našel profesorja brez teh posebnosti!

Kaže, da je bil njihov študij na univerzi podoben »masovni proizvodnji strojev«, ki jim pri hitrih pregledih (to je izpitih) niso mogli našli nobenih kvarov, ki pa sčasoma stroji docela onemogočijo. Stroj je iz popolnoma kvalitetnega materiala (novopeceni profesorji so »nabit« s snovjo), vendar pozneje ne dela kot bi moral...«

In kako na te razne izraze družinske in šolske vasezaljubljenosti odgovorjajo mladi ljudje? Reči moram, da dostikrat zelo razumno. Ko vidijo, da smo mi kot vzgojitelji preveč polni sami sebe, si vsaj inteligentnejši otroci nadenejo masko ubogliverja in pridnega otroka. A oni, ki so bolj agresivne narave, nam svoj odpor do naše vzgojiteljske vasezaljubljenosti kažejo na bolj opazne načine, kot na primer z raznim nemogočim vedenjem, z izbruhom v vedenju, s trmoglavljenjem in zoprnim kljubovanjem. Ob teh drugih se usodni vpliv naše samozaljubljenosti še vsaj hitro pokaže v njihovem nemogočem vedenju, a bolj nevarna je naša slabost za tiste otroke, ki jih pahne v drugo skrajnost, to je v zamaskiranost in potegnjenost vase. Tako naredi navadno mirni otroci. Če se zdi prvih edino pametno, da se začno z nemogočim hrupnim vedenjem upirati naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti, pa se zdi drugim edino pametno, nadešči si pred nami masko pridnega in ubogliverja otroka, medtem ko pa ravnajo nasikrivaj vedno po svoje. In mi smo v svoji nekritični vzgojiteljski vmeni ponosni na svoje pedagoške uspehe ob teh tako hvaljenih pridnih otrocih! Samo koliko razočaranj doživljajo tudi tisti šolski vzgojitelji, ko se na primer vrnejo s kakšnega izleta in ugotavljajo: »Jaz sem pa mislil, da sem jih poznal in da so vse drugačni. A šele zdaj sem jih spregledal, kakšni so celo tisti, ki sem jih imel za najbolj vzgojene in uboge...«

Da, res, otrokova duševnost je kos večno se razvijajočega življenja. In kjer je življenje, je treba znaka, svežega, pretvetnega zraka. Tak vedno sveži zrak potrebuje tudi otrokova duševnost in nemotena rast njegove osebnosti. Vzgoja pa, ki ne dovolj otroku zaradi svoje vasezaljubljenosti, da si sproti zraki svojo duševnost, ga sili v obrambno odzivanje, ki se izraža navzven navadno na dva načina: pri enih otrocih tako, da odkrito napadajo našo vzgojiteljsko vasezaljubljenost in jo minirajo s svojim nemogočim vedenjem, pri drugih pa, da se skrivajo pred nami za masko navidezne poslušnosti in pridnosti, oblikujejo pa se skriti za to masko povsem po svoje.

Oboje je za otrokov zdrav duševni in osebnostni razvoj enako kvarno. Vse to pa bo izginilo iz našega vzgojnega življenja, če se bomo zavedali, da je izvor vsega tega v naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti.

Frane Petiček

»Dijak v gimnaziji je na absolutnem začetku prave umske vzgoje, pravijo mnogi profesorji. Ker torej se nič ne zna, mora vse le posnemati po profesorju in ničesar narediti za lastno pametjo. Profesorjevo načelo, da mora dijak vse povedati z razumom, se takoj razbliži v nič, ko mora dijak povedati stvari natanko kakoli kot profesor, z vsemi okraski, stilnimi posebnostmi in njejnimi muhami, četudi se dijaku in vsem na svetu zdijo te stvari neumne in nepotrebne. Dijak se bo tako vsega mehansko navadil in bo potem gledal na vse stvari z očmi in pametjo, ki je valena posnemati in ubogati. Dejali boste, da so to le primeri! Toda v vsej svoji dijaški »karieri« je skoraj nisem našel profesorja brez teh posebnosti!

Kaže, da je bil njihov študij na univerzi podoben »masovni proizvodnji strojev«, ki jim pri hitrih pregledih (to je izpitih) niso mogli našli nobenih kvarov, ki pa sčasoma stroji docela onemogočijo. Stroj je iz popolnoma kvalitetnega materiala (novopeceni profesorji so »nabit« s snovjo), vendar pozneje ne dela kot bi moral...«

In kako na te razne izraze družinske in šolske vasezaljubljenosti odgovorjajo mladi ljudje? Reči moram, da dostikrat zelo razumno. Ko vidijo, da smo mi kot vzgojitelji preveč polni sami sebe, si vsaj inteligentnejši otroci nadenejo masko ubogliverja in pridnega otroka. A oni, ki so bolj agresivne narave, nam svoj odpor do naše vzgojiteljske vasezaljubljenosti kažejo na bolj opazne načine, kot na primer z raznim nemogočim vedenjem, z izbruhom v vedenju, s trmoglavljenjem in zoprnim kljubovanjem. Ob teh drugih se usodni vpliv naše samozaljubljenosti še vsaj hitro pokaže v njihovem nemogočem vedenju, a bolj nevarna je naša slabost za tiste otroke, ki jih pahne v drugo skrajnost, to je v zamaskiranost in potegnjenost vase. Tako naredi navadno mirni otroci. Če se zdi prvih edino pametno, da se začno z nemogočim hrupnim vedenjem upirati naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti, pa se zdi drugim edino pametno, nadešči si pred nami masko pridnega in ubogliverja otroka, medtem ko pa ravnajo nasikrivaj vedno po svoje. In mi smo v svoji nekritični vzgojiteljski vmeni ponosni na svoje pedagoške uspehe ob teh tako hvaljenih pridnih otrocih! Samo koliko razočaranj doživljajo tudi tisti šolski vzgojitelji, ko se na primer vrnejo s kakšnega izleta in ugotavljajo: »Jaz sem pa mislil, da sem jih poznal in da so vse drugačni. A šele zdaj sem jih spregledal, kakšni so celo tisti, ki sem jih imel za najbolj vzgojene in uboge...«

Da, res, otrokova duševnost je kos večno se razvijajočega življenja. In kjer je življenje, je treba znaka, svežega, pretvetnega zraka. Tak vedno sveži zrak potrebuje tudi otrokova duševnost in nemotena rast njegove osebnosti. Vzgoja pa, ki ne dovolj otroku zaradi svoje vasezaljubljenosti, da si sproti zraki svojo duševnost, ga sili v obrambno odzivanje, ki se izraža navzven navadno na dva načina: pri enih otrocih tako, da odkrito napadajo našo vzgojiteljsko vasezaljubljenost in jo minirajo s svojim nemogočim vedenjem, pri drugih pa, da se skrivajo pred nami za masko navidezne poslušnosti in pridnosti, oblikujejo pa se skriti za to masko povsem po svoje.

Oboje je za otrokov zdrav duševni in osebnostni razvoj enako kvarno. Vse to pa bo izginilo iz našega vzgojnega življenja, če se bomo zavedali, da je izvor vsega tega v naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti.

Frane Petiček

»Dijak v gimnaziji je na absolutnem začetku prave umske vzgoje, pravijo mnogi profesorji. Ker torej se nič ne zna, mora vse le posnemati po profesorju in ničesar narediti za lastno pametjo. Profesorjevo načelo, da mora dijak vse povedati z razumom, se takoj razbliži v nič, ko mora dijak povedati stvari natanko kakoli kot profesor, z vsemi okraski, stilnimi posebnostmi in njejnimi muhami, četudi se dijaku in vsem na svetu zdijo te stvari neumne in nepotrebne. Dijak se bo tako vsega mehansko navadil in bo potem gledal na vse stvari z očmi in pametjo, ki je valena posnemati in ubogati. Dejali boste, da so to le primeri! Toda v vsej svoji dijaški »karieri« je skoraj nisem našel profesorja brez teh posebnosti!

Kaže, da je bil njihov študij na univerzi podoben »masovni proizvodnji strojev«, ki jim pri hitrih pregledih (to je izpitih) niso mogli našli nobenih kvarov, ki pa sčasoma stroji docela onemogočijo. Stroj je iz popolnoma kvalitetnega materiala (novopeceni profesorji so »nabit« s snovjo), vendar pozneje ne dela kot bi moral...«

In kako na te razne izraze družinske in šolske vasezaljubljenosti odgovorjajo mladi ljudje? Reči moram, da dostikrat zelo razumno. Ko vidijo, da smo mi kot vzgojitelji preveč polni sami sebe, si vsaj inteligentnejši otroci nadenejo masko ubogliverja in pridnega otroka. A oni, ki so bolj agresivne narave, nam svoj odpor do naše vzgojiteljske vasezaljubljenosti kažejo na bolj opazne načine, kot na primer z raznim nemogočim vedenjem, z izbruhom v vedenju, s trmoglavljenjem in zoprnim kljubovanjem. Ob teh drugih se usodni vpliv naše samozaljubljenosti še vsaj hitro pokaže v njihovem nemogočem vedenju, a bolj nevarna je naša slabost za tiste otroke, ki jih pahne v drugo skrajnost, to je v zamaskiranost in potegnjenost vase. Tako naredi navadno mirni otroci. Če se zdi prvih edino pametno, da se začno z nemogočim hrupnim vedenjem upirati naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti, pa se zdi drugim edino pametno, nadešči si pred nami masko pridnega in ubogliverja otroka, medtem ko pa ravnajo nasikrivaj vedno po svoje. In mi smo v svoji nekritični vzgojiteljski vmeni ponosni na svoje pedagoške uspehe ob teh tako hvaljenih pridnih otrocih! Samo koliko razočaranj doživljajo tudi tisti šolski vzgojitelji, ko se na primer vrnejo s kakšnega izleta in ugotavljajo: »Jaz sem pa mislil, da sem jih poznal in da so vse drugačni. A šele zdaj sem jih spregledal, kakšni so celo tisti, ki sem jih imel za najbolj vzgojene in uboge...«

Da, res, otrokova duševnost je kos večno se razvijajočega življenja. In kjer je življenje, je treba znaka, svežega, pretvetnega zraka. Tak vedno sveži zrak potrebuje tudi otrokova duševnost in nemotena rast njegove osebnosti. Vzgoja pa, ki ne dovolj otroku zaradi svoje vasezaljubljenosti, da si sproti zraki svojo duševnost, ga sili v obrambno odzivanje, ki se izraža navzven navadno na dva načina: pri enih otrocih tako, da odkrito napadajo našo vzgojiteljsko vasezaljubljenost in jo minirajo s svojim nemogočim vedenjem, pri drugih pa, da se skrivajo pred nami za masko navidezne poslušnosti in pridnosti, oblikujejo pa se skriti za to masko povsem po svoje.

Oboje je za otrokov zdrav duševni in osebnostni razvoj enako kvarno. Vse to pa bo izginilo iz našega vzgojnega življenja, če se bomo zavedali, da je izvor vsega tega v naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti.

Frane Petiček

»Dijak v gimnaziji je na absolutnem začetku prave umske vzgoje, pravijo mnogi profesorji. Ker torej se nič ne zna, mora vse le posnemati po profesorju in ničesar narediti za lastno pametjo. Profesorjevo načelo, da mora dijak vse povedati z razumom, se takoj razbliži v nič, ko mora dijak povedati stvari natanko kakoli kot profesor, z vsemi okraski, stilnimi posebnostmi in njejnimi muhami, četudi se dijaku in vsem na svetu zdijo te stvari neumne in nepotrebne. Dijak se bo tako vsega mehansko navadil in bo potem gledal na vse stvari z očmi in pametjo, ki je valena posnemati in ubogati. Dejali boste, da so to le primeri! Toda v vsej svoji dijaški »karieri« je skoraj nisem našel profesorja brez teh posebnosti!

Kaže, da je bil njihov študij na univerzi podoben »masovni proizvodnji strojev«, ki jim pri hitrih pregledih (to je izpitih) niso mogli našli nobenih kvarov, ki pa sčasoma stroji docela onemogočijo. Stroj je iz popolnoma kvalitetnega materiala (novopeceni profesorji so »nabit« s snovjo), vendar pozneje ne dela kot bi moral...«

In kako na te razne izraze družinske in šolske vasezaljubljenosti odgovorjajo mladi ljudje? Reči moram, da dostikrat zelo razumno. Ko vidijo, da smo mi kot vzgojitelji preveč polni sami sebe, si vsaj inteligentnejši otroci nadenejo masko ubogliverja in pridnega otroka. A oni, ki so bolj agresivne narave, nam svoj odpor do naše vzgojiteljske vasezaljubljenosti kažejo na bolj opazne načine, kot na primer z raznim nemogočim vedenjem, z izbruhom v vedenju, s trmoglavljenjem in zoprnim kljubovanjem. Ob teh drugih se usodni vpliv naše samozaljubljenosti še vsaj hitro pokaže v njihovem nemogočem vedenju, a bolj nevarna je naša slabost za tiste otroke, ki jih pahne v drugo skrajnost, to je v zamaskiranost in potegnjenost vase. Tako naredi navadno mirni otroci. Če se zdi prvih edino pametno, da se začno z nemogočim hrupnim vedenjem upirati naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti, pa se zdi drugim edino pametno, nadešči si pred nami masko pridnega in ubogliverja otroka, medtem ko pa ravnajo nasikrivaj vedno po svoje. In mi smo v svoji nekritični vzgojiteljski vmeni ponosni na svoje pedagoške uspehe ob teh tako hvaljenih pridnih otrocih! Samo koliko razočaranj doživljajo tudi tisti šolski vzgojitelji, ko se na primer vrnejo s kakšnega izleta in ugotavljajo: »Jaz sem pa mislil, da sem jih poznal in da so vse drugačni. A šele zdaj sem jih spregledal, kakšni so celo tisti, ki sem jih imel za najbolj vzgojene in uboge...«

Da, res, otrokova duševnost je kos večno se razvijajočega življenja. In kjer je življenje, je treba znaka, svežega, pretvetnega zraka. Tak vedno sveži zrak potrebuje tudi otrokova duševnost in nemotena rast njegove osebnosti. Vzgoja pa, ki ne dovolj otroku zaradi svoje vasezaljubljenosti, da si sproti zraki svojo duševnost, ga sili v obrambno odzivanje, ki se izraža navzven navadno na dva načina: pri enih otrocih tako, da odkrito napadajo našo vzgojiteljsko vasezaljubljenost in jo minirajo s svojim nemogočim vedenjem, pri drugih pa, da se skrivajo pred nami za masko navidezne poslušnosti in pridnosti, oblikujejo pa se skriti za to masko povsem po svoje.

Oboje je za otrokov zdrav duševni in osebnostni razvoj enako kvarno. Vse to pa bo izginilo iz našega vzgojnega življenja, če se bomo zavedali, da je izvor vsega tega v naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti.

Frane Petiček

»Dijak v gimnaziji je na absolutnem začetku prave umske vzgoje, pravijo mnogi profesorji. Ker torej se nič ne zna, mora vse le posnemati po profesorju in ničesar narediti za lastno pametjo. Profesorjevo načelo, da mora dijak vse povedati z razumom, se takoj razbliži v nič, ko mora dijak povedati stvari natanko kakoli kot profesor, z vsemi okraski, stilnimi posebnostmi in njejnimi muhami, četudi se dijaku in vsem na svetu zdijo te stvari neumne in nepotrebne. Dijak se bo tako vsega mehansko navadil in bo potem gledal na vse stvari z očmi in pametjo, ki je valena posnemati in ubogati. Dejali boste, da so to le primeri! Toda v vsej svoji dijaški »karieri« je skoraj nisem našel profesorja brez teh posebnosti!

Kaže, da je bil njihov študij na univerzi podoben »masovni proizvodnji strojev«, ki jim pri hitrih pregledih (to je izpitih) niso mogli našli nobenih kvarov, ki pa sčasoma stroji docela onemogočijo. Stroj je iz popolnoma kvalitetnega materiala (novopeceni profesorji so »nabit« s snovjo), vendar pozneje ne dela kot bi moral...«

In kako na te razne izraze družinske in šolske vasezaljubljenosti odgovorjajo mladi ljudje? Reči moram, da dostikrat zelo razumno. Ko vidijo, da smo mi kot vzgojitelji preveč polni sami sebe, si vsaj inteligentnejši otroci nadenejo masko ubogliverja in pridnega otroka. A oni, ki so bolj agresivne narave, nam svoj odpor do naše vzgojiteljske vasezaljubljenosti kažejo na bolj opazne načine, kot na primer z raznim nemogočim vedenjem, z izbruhom v vedenju, s trmoglavljenjem in zoprnim kljubovanjem. Ob teh drugih se usodni vpliv naše samozaljubljenosti še vsaj hitro pokaže v njihovem nemogočem vedenju, a bolj nevarna je naša slabost za tiste otroke, ki jih pahne v drugo skrajnost, to je v zamaskiranost in potegnjenost vase. Tako naredi navadno mirni otroci. Če se zdi prvih edino pametno, da se začno z nemogočim hrupnim vedenjem upirati naši vzgojiteljski vasezaljubljenosti, pa se zdi drugim edino pametno, nadešči si pred nami masko pridnega in ubogliverja otroka, medtem ko pa ravnajo nasikrivaj vedno po svoje. In mi smo v svoji nekritični vzgojiteljski vmeni ponosni na svoje pedagoške uspehe ob teh tako hvaljenih pridnih otrocih! Samo koliko razočaranj doživljajo tudi tisti šolski vzgojitelji, ko se na primer vrnejo s kakšnega izleta in ugotavljajo: »Jaz sem pa mislil, da sem jih poznal in da so vse drugačni. A šele zdaj sem jih spregledal, kakšni so celo tisti, ki sem jih imel za najbolj vzgojene in uboge...«

Da, res, otrokova duševnost je kos večno se razvijajočega življenja. In kjer je življenje, je treba znaka, svežega, pretvetnega zraka. Tak vedno sveži zrak potrebuje tudi otrokova